

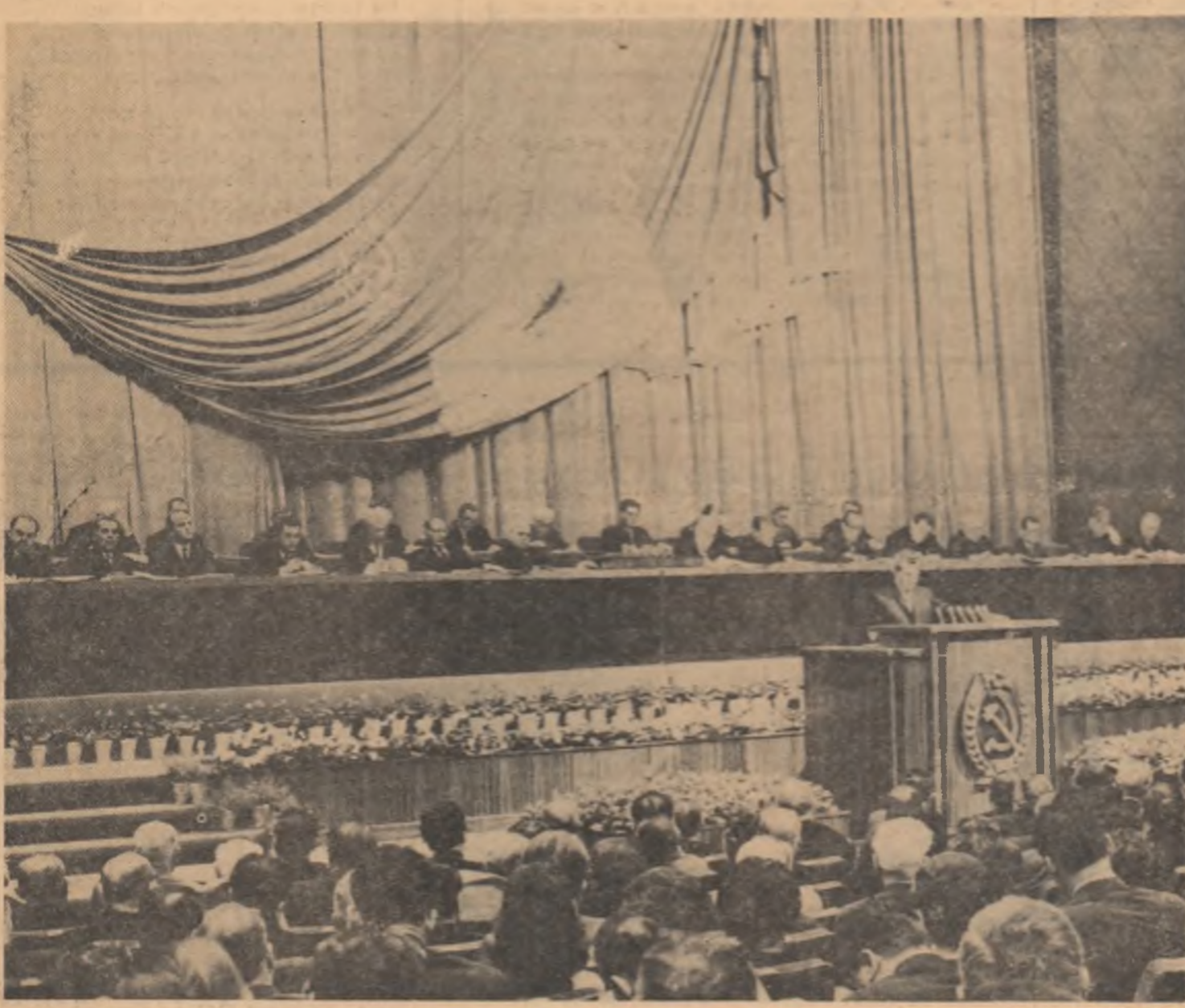


DISTINGUO de Vladimir Streinu  
CĂLINESCIANA de Al. Rosetti  
FABRICA DE FABRICI  
reportaj de Olca Iuteș

Proletari din toate țările, uniți-vă!

# LUCEAFĂRUL

SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA  
ANUL X — Nr. 49 (293) ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● Simbătă 9 DECEMBRIE 1967



## SĂPTĂMÎNA SUPREMA ADEZIUNE

Încă o dată, în aceste zile, Bucureștii, întreaga țară au cunoscut atmosfera vibrantă a statornicilor de înțeleșuri și așezări. În amiaza maturității sale, sub raza înțelepciunii și abnegației partidului său comunist, națiunea socialistă a României și-a definit, în acest climat cu pregnanță și clarviziune, perspectivele limpezi ale înaintării victorioase spre noi trepte ale progresului și civilizației.

Corelate într-un vast program de îmbunătățire a economiei naționale, precum și în structuri administrative adecvate, impuse de evoluția întregii noastre orinduri, eforturile țării, aspirațiile ei, și-au aflat — la înalta tribună a Conferinței Naționale a partidului — expresia lucidă și însuflețitoare a însuși sensului ascensiunii noastre în socialism.

Țara a luat cunoștință cu vie emoție, cu un sentiment al aprobării unanime, de importante teze, fundamentate științific — ale acestui înalt for al responsabilității față de destinele României. La orele cînd apar aceste rînduri, ceea ce a fost zilele trecute proiect și perspectivă de viitor își începe deja materializarea în istorie. Supuse aprobării Marii Adunări a reprezentanților națiunii, Directivele vor înfrîngi nemijlocit întreaga structură socială, asigurînd eficiența deplină a actului nostru creator, consolidarea continuă a socialismului.

Intemeiate pe analiza clarvăzătoare a etapelor parcurse, pe evaluarea magistralelor viitorului, deschise de Congresul al IX-lea al P.C.R., mobilizatoarele idei — care conferă un relief deosebit acestui decembrie aniversar — configurează o adevărată cunună, împodobind strălucit cei 20 de ani ai Republicii.

Fie că este vorba de producția nemijlocită a valorilor materiale, fie că au în vedere însemnate prefaceri de ordin social sau din domeniul culturii, învățămintele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român au în miezul lor grija neabătută a partidului nostru pentru asigurarea, pe acest pămînt strămoșesc, a unei vetre temeinice, moderne, a socialismului, pentru ca fiecare om, în

treaga națiune să beneficieze, cu demnitate, în tot mai înalt grad, de cuceririle civilizației, să-și manifeste pe deplin posibilitățile creatoare.

Rod al gândirii colective, supuse dezbaterii populare și aprobării înaltelor foruri de partid și de stat, noile hotărîri înglobează în ele un dinamism structural, forța pe care le-o însuflă aderența intimă a maselor la politica științifică a partidului nostru marxist-leninist. „Modul de elaborare a acestor măsuri — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a Conferinței — reprezintă o ilustrare grăitoare a practicii partidului de a se sfătui cu poporul în legătură cu toate acțiunile esențiale pentru destinul țării, învederează încă o dată că politica Partidului Comunist Român este, în ultimă instanță, emanația voinței întregului popor, a intereselor sale fundamentale”.

În hotărîrile Conferinței se distinge totodată o pregnantă conturare de perspective privind dezvoltarea științelor, a artei și literaturii, integrarea osmotică, — a acestora, în dinamica fenomenului social-economic contemporan. Literatura, parte integrantă a ideologiei, își are — în legăturile sale nemijlocite cu opera de creație a maselor, în îndrumarea nemijlocită a partidului, nu numai izvoare inepuizabile ale îmbogățirii sale cu noi opere și autori de valoare dar și o cale a responsabilității, a apartenenței la istorie, la marile transformări ale prezentului socialist al României.

Constituind un subiect de adîncă meditație pentru fiecare om al condeiului, Raportul prezentat la Conferința Națională de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și cuvîntul celorlalți conducători și reprezentanți ai organizațiilor partidului, hotărîrile luate cu acest prilej, concentrează laolaltă puternica adevărată la istorie, la progres și civilizație, a acestei națiuni. O adeziune majoră, a cărei expresie literar-artistică îl mobilizează și îl integrează în peisajul efervescent al patriei pe fiecare artist al acestei epoci, al acestui popor.

„L”

### SOARE ÎN ORAȘ

A dat buzna cîmpul cu flăcări multicolore printre ziduri, a ieșit orașul în poala universului.

Curg pădurile cu norii lor și mătură asfaltul de sărbătoare.

Nici o prelată nu mai poate feri blocurile rămase ca niște bolovanii la capătul unei poteci ce se pierde în marele haos.

Cerul răbufnește pe străzi ca un vînt odihnitor, împrăștiind pulberea groasă a pașilor și a anilor.

### COLUMNĂ

Stau alături de această coloană scaldată în valurile unor vremi care au înfășurat-o strîns, lăsîndu-și chipurile pe marmura ei.

Pusă în picioare ca un stejar de piatră, în coaja mirifică a împietrit pe veci

vijelia circulară cuprînzînd Roma și sfîntul munte al Carpaților — nuntă singeroasă de elemente.

Pierea odată cu căpetenia lui un popor întreg, pecetluind cu această biruință asupra morții independența unui pămînt rezemat pe temelia tuturor, cu neputință de știrbit de ploaie, de rugină, de soare.

Au trecut noi ere, a intrat în declin anotimpul uriaș al imperiului ca un astru măcinîndu-se la orizont, au curs alte popoare și stihii peste valeda luptătorilor dormind ascunși la rădăcina ierbilii, țînînd pe grumazele de platină scutul patriei.

Stau alături de această coloană, piatră circulară pe care se învâluie vînturile vremilor, rotîndu-se neputincioase cum sînt de-asupra independenței unui pămînt

DRAGOȘ VRĂNCEANU

## La dimensiunile viitorului

Trei zile atenția poporului nostru a fost îndreptată spre acea sală din centrul Capitalei unde, sub faldurile îmbrășișate ale steagului roșu și ale tricolorului, s-a desfășurat Conferința Națională a Partidului Comunist Român.

Hotărîrile de excepțională însemnătate pentru dezvoltarea României socialiste, hotărîri la elaborarea și definitivarea cărora a luat parte un mare număr de oameni, prin consultări și dezbateri pregătitoare, au fost așteptate cu satisfacție și sînt primite cu aprobare unanimă. Încerc, odată cu milioanele de oameni care au dat năvală asupra ziarelor sau au stat cu atenția concentrată în aceste zile în fața televizoarelor ori a aparatelor de radio, sentimentul că am asistat la un eveniment istoric cu consecințe determinante pentru destinul poporului și al țării mele.

Așa cum a reieșit din amplul și magistralul studiu pe care l-a constituit raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, măsurile luate de înaltul for se înscriu pe linia procesului firesc de dezvoltare a României socialiste, ele fiind menite să ducă la un nivel mai înalt de conducere a economiei și a vieții sociale, la o mai bună și deplină folosire a tuturor resurselor și energiei creatoare, în scopul desăvîrșirii construcției socialiste. Sînt soluțiile optime, realiste, la care a ajuns înțelepciunea colectivă a partidului nostru, după o experiență bogată, studiată științific.

În pragul împlinirii a două decenii de la instaurarea Republicii, partidul și poporul nostru posedă o experiență unică: transformarea socialistă a României, înflorirea ei economică și culturală, fără precedent, realizată prin aplicarea creatoare a marxism-leninismului, la condițiile specifice ale țării noastre. Insuși mersul înainte al întregii noastre societăți este acela care impune periodic reevaluarea critică, plină de răspundere, a metodelor de conducere și organizare, adaptarea la dimensiunile prezentului și ale viitorului a cadrului organizatoric și administrativ al societății noastre.

Măsurile privind perfecționarea conducerii economiei și mai buna împărțire teritorială sînt menite să înlăture discordanțele ivite pe parcurs între realitățile în schimbare și formele rămase pe loc, să ducă la sporirea avutului public și a nivelului de viață, prin utilizarea mai eficientă a tuturor resurselor materiale și umane. Ele au să aducă după sine și au în vedere creșterea rolului partidului în conducerea politică a economiei și a vieții sociale.

În acest context de ridicare pe o treaptă nouă a vieții poporului nostru, de sporire a responsabilității, crește, de asemenea, rolul modelator al literaturii și artei. E de așteptat ca în viitor să se găsească formele care să permită masei de cititori să-și spună cuvîntul mai hotărît în difuzarea și promovarea acelor lucrări care răspund prin nivel calitativ, profunzime de idei și spirit patriotic gusturilor și cerințelor publicului contemporan.

Scritorii și oamenii de litere sprijină cu entuziasm hotărîrile luate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, în vederea pregătirii drumului spre viitorul comunist al patriei.

IOANICHIE OLTEANU







Cu firea lui de artist, G. Călinescu știa să creeze atmosfera de sărbătoare și de chietudine care te cuprindea încă înainte de a pătrunde în căsuțele luminate feeric din fundul grădinii sale. Acolo, de sărbătorile Crăciunului, reunea cițiva prieteni și cunoscuți care se lăsau răpiți, pentru câteva clipe, din cenușul cotidian, și se afundau într-o

Piesele care se reprezentau, — două sau trei la număr —, scrise ad-hoc de Călinescu, erau perfect adecvate momentului și jucate cu pasiune și inteligență de acești artiști-amatori. (Textul pieselor scrise de Călinescu, cu acest prilej, s-a publicat postum: despărțite de ambianța lor naturală, pot părea puerile).

Genus irritabile vatium! O încercare care a

Din cind în cind, ieșea în tovărășia cînelui său grifon, și se îndrepta spre terenurile vagi din dosul casei sale, care se întindeau în spre marginile orașului.

Pentru informarea tinerilor cercetători de la Institutul de teorie a literaturii, Călinescu organiza excursii pe teren, în diverse regiuni ale țării.

Am participat la o astfel de excursie la Curtea de Argeș, Pitești și Golești.

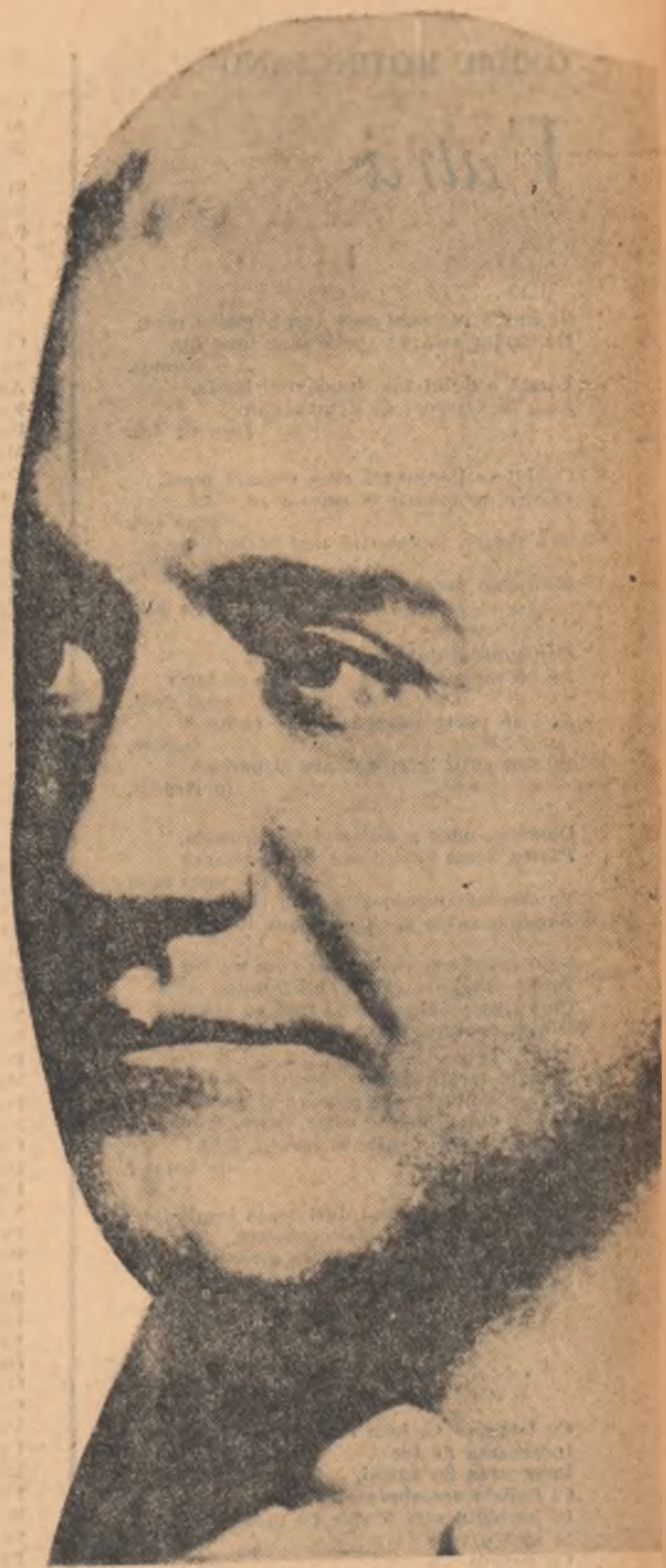
Maestrul era de o veselie comunicativă, în timpul acestor călătorii. Șezind în preajma lui, în autobuzul care ne transporta, puteam participa la conversație și să mă împărtășesc de buna dispoziție generală.

Conferințele publice ale lui G. Călinescu erau urmărite cu pasiune de tineret. Săliile erau întotdeauna arhipline, și uneori, sub presiunea mulțimei, geamurile ușilor de acces erau pulverizate.

Maestrul se simțea bine, în mijlocul acestui tineret entuziast, care îi sorbea cuvintele și reacționa gălăgios la orice vorbă de spirit sau la cea mai mică aluzie ironică a conferențiarului.

Conferința era rostită, în anumite momente, pe un ton solemn, iar glasul oratorului era orchestrat uneori pe mai multe registre, ceea ce contribuia la caracterul neobișnuit al manifestației.

Din virful amfiteatrului de la ultimul etaj al clădirii Universității, în localul din fața statuii lui Eliade, priveam în jos, la spațiul dintre catedră și primele bănci: micșorat de distanță, Călinescu apărea înconjurat de o masă de auditori: un viezure impresurat, căuțind cu privirea speriată o porțiță de scăpare...



# DIN „CARTEA ALBĂ”

de Al. Rosetti

## CĂLINESCIANA, III

angelică beatitudine (ceva din atmosfera baletului „Casse-noisette”, de Ceaikovski).

(În luna decembrie, la Geneva, străbătuse străzile principale ale orașului sub bolți aurite, cu sute de luminări aprinse, pietre scumpe felurite colorate, și zeci de curcubeie strălucitoare, cu vitrine luminoase, înțesate de mărfuri și de ghirlande multicolore).

În biroul minuscul, invitații își găseau loc în fotoliile afunde, în așteptarea reprezentației de gală, organizată de amfitrion, autor și în același timp regizor al spectacolului, care cuprindea și o parte muzicală, compusă tot de Călinescu.

Domnea o atmosferă înfrigurată de culise, în celelalte două odăi, în care actorii, recrutați din cercetătorii de la Institutul de teorie literară al Academiei, condus de Călinescu, pregăteau spectacolul.

ecuat: de a reuni cițiva scriitori și artiști, la un prinz colegial.

Erau prezenți, la masă, G. Călinescu, și alți cițiva scriitori. Mai târziu, a venit și Ion Barbu. Curind, însă, Barbu s-a ridicat de la masă, vociferând tumultuos și dînd semnele unei mari tulburări. Cauza era o poezie de circumstanță, scrisă de unul dintre comesei, în care Barbu recunoscuse o aluzie la o cunoștință a sa.

Călinescu, cu un tact remarcabil, a contribuit la potolirea iritabilului poet, astfel încît masa s-a desfășurat fără vreun alt incident.

G. Călinescu avea o putere de muncă uimitoare. Era în stare să lucreze zile în șir, de dimineață pînă seara, fără nici o întrerupere.

# V I T R I N A L I U

### De vorbă cu istoricul I. I. Russu

Istoricul I. I. Russu tocmai lucra la corecturile noii ediții a cunoscutului său lucrări „Limba traco-dacilor”, cînd l-am interlatat într-unul din cabinetele Muzeului de Istorie din Cluj.

— Elaborînd noua ediție



a cărții „LIMBA TRACODACILOR”, sentimentul contribuției proprii în acest domeniu s-a conturat cu mai multă tărie?

— Numele propriu de zel, de persoane trace sau de localități — acestea m-au reținut întîi și ele cred că arată aportul meu personal.

— Acestea figurau și-n prima ediție.

— Da. Numele soldatului trac Diogenezu l-am considerat suprapus numelui Diogenes, „Gaidre(s)” l-am regăsit în lituanianul gaidrus „împedea” și l-am asociat apelativului, existent la greci, Phaidros. În ediția a doua, traciul Blosta, arăt că-l corespunde germanicului Blüte „floare”. Seirenes — numele sirenelor — evident de origine tracică, în ediția întîi l-am explicat: „zeițe ale morții și distrugerii”, iar în a doua am rectificat conform cu noi documente: „zeițe ale farmecului și grației”.

— În perspectiva milenilor și a sutelor de kilometri, comparînd cu prudentă, triind, purificînd materialul lăsat, între alții, de Tomaszek sau de Kretschmer, am ajuns să constatăm care sînt relievelor vii ale limbii tracie, probînd astfel și înrîndirea genetică.

— Tipul somatic al tracilor cît și alte supoziții n-au întîmpinat, pare-se, obiecții, dar, din 160 de cuvinte socotite de a-voastră ca aparținînd substratului autohton, unii lingviști au recunoscut mai puțin de zece...

— Nu... Fără răutăți și fără „tape” trebuie înțelese

că dacă știi ce să faci cu mijloacele pe care le avem în acest moment, faptele descoperite sau presupuse se înscriu într-un ansamblu necesar. Așa putem dovedi și costumatatea. Fantezia controlată de criteriul științific, ipoteza — chiar hazardată, exagerînd și înlocuind realități documentare deficiente (lipsa de texte în limba tracă e acută), dar și ipoteza operativă — le putem întregi, ajuta, completa cu considerații intermediare. Prin realități, să ajungem tot la realități. Sigur, fără să facem erorile. Dintre noile inscripții, localități, zeli, care nu au sens cunoscut unele se aseamănă sau se înrîndesc cu cuvinte grecești, lituane, slave, cu perși, cu scitii; grăja etimologilor, comparatiilor, apropiierilor ține deja de caracterul tehnic al muncii.

— Din 1947, cînd ați publicat „Religia geto-dacilor”, v-ați schimbat cu ceva convingerile etnologice?

— Cu nimic. De atunci, de la cartea aceasta de tinerete, am aprofundat însă înțelegerea lucrurilor.

— Credeți că se mai poate reveni în problema poll sau monoteismului strămoșilor noștri?

— Să mai susțîn că au



fost monoteiști, ar fi ca și cum al spune că nu sistemul heliocentric e bun, ci unul geocentric. Politismul, care trebuie să este argumentat, sau cel mult henoteismul — respectul împărțit egal mai multor zei — izvorăsc din situații obiective.

— L-ați cunoscut, după cite știu, de Lucian Blaga...

— Cunoscind istoria religiilor în general, Lucian Blaga a avut întuiții perfect juste în materie de structura religiilor și concepțiilor tracie. Pe cale filologică, a ajuns să verifice stilistic — filozofic adevărul istoric.

Lucian Blaga m-a stimulat personal, mi-a dat su-

gerții. Opera lui mi-a fost și sursă de inspirație. Gh. Anca

Muzicologul George Sbircea pregătește pentru Editura Tineretului volumul de evocări Călinescu cu poezii și amintiri cuprinzînd portrete lirice ale unor personalități interbelice, pe care autorul le-a cunoscut în de-apropo.

Au apărut într-o prezentare grafică notabilă cărțile de versuri: Dimineața nimănui de Ion Caraion (cu un reușit



contraportret de Ilie Pavel) și Destinele paralele, La scara 1/1 de Nina Cassian.

George Chirilă a predat la E.P.L., volumul de versuri Agora.

Nemoarte se intitulează noua carte de versuri a poetului Dimitrie Stelaru predată Editurii Tineretului.

„Albatrosul” lui Grigore Hagiu poartă titlul Poezii și se află în curs de apariție la Editura pentru literatură. Iar cel al poetului Horia Zilieru — „Alcor”.

### Și literatura pentru copii... literatură

Nu e greu de imaginat ce tristă ar fi copilăria fără Miky Maus și Donald al lui Disney, fără Cel trei

Muschetari și Conte de Monte Cristo al lui Dumas, fără Vinătorul de cerbi al lui Cooper sau fără eroii lui Jules Verne. Tare plictisitor ar fi în copilărie, dacă n-ar exista pe lume Harap



Alb și Prinsesa cel poianic, Făt-Frumos și Hecsa Cosinzeana (basmelor noastre sînt niște excelente cărți de aventuri).

Și totuși, intrigat, își pui bizara întrebare: „Oare și literatura pentru copii e... literatură?”

Ti-o pui, pentru că de ani de zile și-e dor să vezi în paginile revistelor noastre literare un articol de analiză mai acut, substanțial și la obiect, semnat de un critic literar cu un post-pai de prestigiu, în care să se dezbată, cît de cît, fenomenul literaturii pentru copii de la noi; sau să vezi măcar o cronică mai prizată, sau măcar o recenzie. (Cînd fac această afirmație am în vedere, exclusiv, literatura destinată celor mici: literatura vîrstei păpușilor — pentru fetițe, a praștiei și cercului — pentru băieți).

Criticii noștri literari consacrați, nu coboară din sfera preocupărilor lor astăzi de „înalt” pînă la acest gen „minor” de literatură. Revistele literare, sub pretextul că există reviste pentru copii, nu-i dau găzduire.

La o atare stare de lucruri, mai e de mirare că cei mai mulți dintre scriitorii consacrați de azi evită să scrie pentru copii, deși ar putea da opere remarcabile și-n acest domeniu?

Și totuși, la întrebarea dacă și literatura pentru copii e... literatură, nu se poate răspunde decît afirmativ: un DA mare, cu gura întreagă! DA, pentru că acest gen de literatură l-au cultivat, cu rare excepții, toți marii noștri scriitori: și Eminescu și Coșbuc și Sadoveanu și Argezei ca să enumer doar pe cițiva dintre ei. DA, pentru că astfel de li-

teratură a scris, uneori, și Shakespeare (vezi excelentul lui poem din tinerete, Venus și Adonis); și a mai scris un mare necunoscut... pe nume Homer!

În momentul cînd aștern pe hîrtie aceste rînduri, zărele îmi aduc o știre, aș zice, senzațională: instituirea de către Consiliul Național al Organizației pionierilor din țara noastră a cinci premii, care se vor decerna anual celor mai valoroase lucrări beletristice despre și pentru copii.

Inseamnă că pe undeva s-a intrat cu buldozerul în zidul inerției, dizlocînd-o și tăind drum pentru noi zodii ale literaturii celor mici. Dă, doamne, să nu grăiesc în ceas sîu!

DIM. RACHICI

Pictura în ulei, acuarelele și desenele Olimpii Tebeica — Pogoreltz, (din aula Bibliotecii Centrale Universitare) intruchipează suite de peisaje și naturi statice, cîndora li se adăugă studii de compoziție și portrete, vîndînd o tehnică și sensibilitate împietrite de tradiție. Absolventă a Academiei de Arte Frumoase din București și elevă a marilor pictori Jean Steriade și Camil Ressu, expozația se dovedește a fi o iscusită urmașă a celor doi maeștri, care i-au îndrumat formația artistică.

Tot în aceeași sală expune și pictorița Teodora Clica Petrea, (fostă elevă a maestrului Eustațiu Stoensescu). Ea se află la prima sa expoziție personală. Aici sînt reunite uleiuri, respectiv portrete, flori și peisaje caracterizate de o coloristică armonioasă și de o echilibrată construcție a volumelor incizate cu precise contururi negre.

O „mini expoziție” de caricaturi la „Institutul de teatru”. Autor: Neagu Rădulescu, care într-o jumătate de oră — avîz multor graficieni — a desenat cu haz și talent, interpreții comediei lui Bogdan Amaru Goana după fluturi.

E un omagiu adus tineretului talentelor de la Institutul de teatru și autorului Bogdan Amaru.

Pasiunea pentru „arheologia literară” poate părea la prima vedere mai puțin obișnuită pentru cei tineri. Și totuși, o mînd de studenți ai I.A.T.C.-ului au devenit nu numai actori (aflați la prima lor confruntare publică profesională, ci și „cercetători literari”. Bogdan Amaru (pe adevăratul său nume Alexandru Pirianu), bun prieten și „eleo” al lui Gemi Zamfirescu, murea aproape necunoscut acum 31 de ani, ros de foame și fîție. Piesa lui Goana după fluturi e o melodramă sentimentală care se autoperjudiciază singură, își anulează și anihilează pe parcurs propriile slăbiciuni. Ca în Boema lui Mürger, Amaru jonglează cu

inepuizabilă a banalității” (G.M. Zamfirescu).

Cercetătorul literar va recunoaște în scrisul acestui tîndr oltean din Budele (Vilcea) valențele care-l legau de Ciprian și Sebastian, de Tudor Musatescu și Mircea Ștefănescu și, de ce nu? pe alocuri (în formulările unor replici de umor absurd) de Eugen Ionescu. Inedit și surprinzător totodată e suflul reînținerit al comediei dell'arte, cu arlecchini și colombine neaoșe.

Tînărul poet Ion Iuga a predat Editurii pentru literatură volumul Tăceri primite cuprinzînd versurile apărute în reviste, iar Editurii tineretului placheta Echilibrul în amiază, care conține poezii inedite.

La Editura pentru literatură va apărea în curînd o antologie de versuri — intitulată Riul, ramul... — dedicată sărbătoririi celor douăzeci de ani de la proclamarea Republicii. Selectată și îngrijită de redactorii și poezii Vasile Nicolescu și Mircea Cioba-nu, antologia cuprinde cele mai frumoase poezii scrise în ultimele două decenii de poezii noștri, de la T. Argezei, I. Barbu, L. Blaga, G. Bacovia pînă la cei mai tineri din ultima generație lirică.

— În cadrul Salonului pentru Copii, Tineret și Familie, ce a avut loc la Paris, în toamna anului 1967, în Parcul Expozițiilor, sub patronajul președintelui De Gaulle, Marele Premiu de literatură pentru copii — în valoare de 5 000 franci — a fost obținut de scriitorul Pöezat Guigner, pentru lucrarea Le pré du roy (Edit. Magnard).

Tot în cadrul aceluiași Salon, premiul Fantasia — în valoare de 2 500

franci — oferit de Edit. Magnard — editură ce publică lucrări pentru tineret — a fost decernat scriitorului Pierre Debresse pentru cel mai bun roman istoric prezentat în concurs, cu titlul Le tresor de Carthage.

Miercuri 6 decembrie, a-dunarea plenară a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor a ales noul birou: AUREL BARANGA (secretar) DINU SĂRARU și FLORIAN POTRA (membri).

Cu acest prilej, secția a instituit un juriu de critici care va acorda PREMIUL CRITICII TEATRALE pentru cel mai promițător debut dramaturgic al fiecărui an literar. În acest an, premiul va fi decernat în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice.

franci — oferit de Edit. Magnard — editură ce publică lucrări pentru tineret — a fost decernat scriitorului Pierre Debresse pentru cel mai bun roman istoric prezentat în concurs, cu titlul Le tresor de Carthage.

Miercuri 6 decembrie, a-dunarea plenară a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor a ales noul birou: AUREL BARANGA (secretar) DINU SĂRARU și FLORIAN POTRA (membri).

Cu acest prilej, secția a instituit un juriu de critici care va acorda PREMIUL CRITICII TEATRALE pentru cel mai promițător debut dramaturgic al fiecărui an literar. În acest an, premiul va fi decernat în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice.

La Editura pentru literatură va apărea în curînd o antologie de versuri — intitulată Riul, ramul... — dedicată sărbătoririi celor douăzeci de ani de la proclamarea Republicii. Selectată și îngrijită de redactorii și poezii Vasile Nicolescu și Mircea Cioba-nu, antologia cuprinde cele mai frumoase poezii scrise în ultimele două decenii de poezii noștri, de la T. Argezei, I. Barbu, L. Blaga, G. Bacovia pînă la cei mai tineri din ultima generație lirică.

— În cadrul Salonului pentru Copii, Tineret și Familie, ce a avut loc la Paris, în toamna anului 1967, în Parcul Expozițiilor, sub patronajul președintelui De Gaulle, Marele Premiu de literatură pentru copii — în valoare de 5 000 franci — a fost obținut de scriitorul Pöezat Guigner, pentru lucrarea Le pré du roy (Edit. Magnard).

Tot în cadrul aceluiași Salon, premiul Fantasia — în valoare de 2 500

franci — oferit de Edit. Magnard — editură ce publică lucrări pentru tineret — a fost decernat scriitorului Pierre Debresse pentru cel mai bun roman istoric prezentat în concurs, cu titlul Le tresor de Carthage.

Miercuri 6 decembrie, a-dunarea plenară a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor a ales noul birou: AUREL BARANGA (secretar) DINU SĂRARU și FLORIAN POTRA (membri).

Cu acest prilej, secția a instituit un juriu de critici care va acorda PREMIUL CRITICII TEATRALE pentru cel mai promițător debut dramaturgic al fiecărui an literar. În acest an, premiul va fi decernat în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice.

La Editura pentru literatură va apărea în curînd o antologie de versuri — intitulată Riul, ramul... — dedicată sărbătoririi celor douăzeci de ani de la proclamarea Republicii. Selectată și îngrijită de redactorii și poezii Vasile Nicolescu și Mircea Cioba-nu, antologia cuprinde cele mai frumoase poezii scrise în ultimele două decenii de poezii noștri, de la T. Argezei, I. Barbu, L. Blaga, G. Bacovia pînă la cei mai tineri din ultima generație lirică.

— În cadrul Salonului pentru Copii, Tineret și Familie, ce a avut loc la Paris, în toamna anului 1967, în Parcul Expozițiilor, sub patronajul președintelui De Gaulle, Marele Premiu de literatură pentru copii — în valoare de 5 000 franci — a fost obținut de scriitorul Pöezat Guigner, pentru lucrarea Le pré du roy (Edit. Magnard).

Tot în cadrul aceluiași Salon, premiul Fantasia — în valoare de 2 500

franci — oferit de Edit. Magnard — editură ce publică lucrări pentru tineret — a fost decernat scriitorului Pierre Debresse pentru cel mai bun roman istoric prezentat în concurs, cu titlul Le tresor de Carthage.

Miercuri 6 decembrie, a-dunarea plenară a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor a ales noul birou: AUREL BARANGA (secretar) DINU SĂRARU și FLORIAN POTRA (membri).

Cu acest prilej, secția a instituit un juriu de critici care va acorda PREMIUL CRITICII TEATRALE pentru cel mai promițător debut dramaturgic al fiecărui an literar. În acest an, premiul va fi decernat în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice.

La Editura pentru literatură va apărea în curînd o antologie de versuri — intitulată Riul, ramul... — dedicată sărbătoririi celor douăzeci de ani de la proclamarea Republicii. Selectată și îngrijită de redactorii și poezii Vasile Nicolescu și Mircea Cioba-nu, antologia cuprinde cele mai frumoase poezii scrise în ultimele două decenii de poezii noștri, de la T. Argezei, I. Barbu, L. Blaga, G. Bacovia pînă la cei mai tineri din ultima generație lirică.

— În cadrul Salonului pentru Copii, Tineret și Familie, ce a avut loc la Paris, în toamna anului 1967, în Parcul Expozițiilor, sub patronajul președintelui De Gaulle, Marele Premiu de literatură pentru copii — în valoare de 5 000 franci — a fost obținut de scriitorul Pöezat Guigner, pentru lucrarea Le pré du roy (Edit. Magnard).

Tot în cadrul aceluiași Salon, premiul Fantasia — în valoare de 2 500

franci — oferit de Edit. Magnard — editură ce publică lucrări pentru tineret — a fost decernat scriitorului Pierre Debresse pentru cel mai bun roman istoric prezentat în concurs, cu titlul Le tresor de Carthage.

Miercuri 6 decembrie, a-dunarea plenară a secției de dramaturgie a Uniunii Scriitorilor a ales noul birou: AUREL BARANGA (secretar) DINU SĂRARU și FLORIAN POTRA (membri).

Cu acest prilej, secția a instituit un juriu de critici care va acorda PREMIUL CRITICII TEATRALE pentru cel mai promițător debut dramaturgic al fiecărui an literar. În acest an, premiul va fi decernat în cadrul Festivalului național al teatrelor dramatice.

La Editura pentru literatură va apărea în curînd o antologie de versuri — intitulată Riul, ramul... — dedicată sărbătoririi celor douăzeci de ani de la proclamarea Republicii. Selectată și îngrijită de redactorii și poezii Vasile Nicolescu și Mircea Cioba-nu, antologia cuprinde cele mai frumoase poezii scrise în ultimele două decenii de poezii noștri, de la T. Argezei, I. Barbu, L. Blaga, G. Bacovia pînă la cei mai tineri din ultima generație lirică.

— În cadrul Salonului pentru Copii, Tineret și Familie, ce a avut loc la Paris, în toamna anului 1967, în Parcul Expozițiilor, sub patronajul președintelui De Gaulle, Marele Premiu de literatură pentru copii — în valoare de 5 000 franci — a fost obținut de scriitorul Pöezat Guigner, pentru lucrarea Le pré du roy (Edit. Magnard).

Tot în cadrul aceluiași Salon, premiul Fantasia — în valoare de 2 500



# Vairă

Se mișcă muntele spre iarnă, malca mea,  
Decembre este, ca sprinceană unui om  
frumos,  
Laudă rodului tău, laudă ție, laudă,  
Stau în răscruci de drumuri în  
Țara de Jos.

Ochiul se luminează cu-o măsură nouă,  
Privesc în moarte și privesc în viață,  
pină sus,  
Sub timpla ta coboară urși-bârbați, pe-o  
apă repede  
Mă-nchin de cinstă pină la pământ  
Țării de Sus.

Ger apun și dulce mi-e în gură,  
Pe-un șes mă culc și întomnez pe buza  
unui deal,  
Aici se poate limpede muri, ca-ntr-o  
femeie,  
Și sint cuțit la cingătoare și parca-s  
în Ardeal.

Doamne, unde e mijlocul sau fruntea,  
Partea aceia cântătoare ca răsuflarea  
unui miel  
Pe care-ngeunuchiat să cred că deopotrivă  
Aerul se prefacă, ca pe deget, în inel ?

Stau între trei pământuri cum un fiu  
Intr-o copilărie stă și chibzuiește  
Care-i mai dulce, care-i mai cu taină  
Dintre cuvinte. Iată griul crește,

Pe griu crește zidirea aerului,  
Pe aer omul merge mîndru și amar,  
Care-i dintre aceste toate spuse, fruntea  
Măsura frunții, sufletul frunții, fără  
de hotar ?

Stau între trei pământuri toate împlinite,  
O pasăre cu zbor m-ademeneste,  
Fulgăr dulce prin vederea mea, prin grai,  
Și griu de toamnă pin-la ceruri crește.

## II

Cu lemn se va face încercarea  
Încercarea de foc  
Încercarea de datini,  
Ci femeia are zbatere în sold,  
Ci bărbatul este o vale cu miei  
Și încă o vale  
Cu patimi  
Cu lemn se va face împlinirea  
Căpateazma din tei va fi cioplită  
Ușile din sticlă  
Și din ulm stîlpii  
Și încăodată cu stejar va fi sprîjinită.

## III

Încep să te gîndesc,  
Semn mai bun ca acesta nu poate fi,  
E ca și cum aș veni pe jos dintr-o baladă,  
Și-ntr-o fereastră cu semne de nuntă  
M-aș odihni.

Și te gîndesc, Sufăr și mă bucur de tine,  
Omul prin om se trece, steaua prin stea,  
Revoluții aduc oameni bărboși în pragul  
casel,

Ori poate numai  
Peste aer, nerobită, umbra ta,  
Ce știu acum în miezul vieții ?  
Iată, urmașii nume ne revendică, perechi,  
Eu apa-aceasta o cobor pin-la  
nechibzuință,  
Semnele tale ard ca vinurile vechi.

Îmi pare rău, dar prea de tînr sint  
Trecut prin lume și doar bătrîni știu  
De toate morțile acelea,  
Îmi pare-aiț de rău înclt în locul lor  
În calendare aș intra de viu.

Pot să vă răspund pentru nefapte  
Moartea eroică este o faptă a mersului  
drept  
Moartea de dragoste este o faptă, alta,  
Cînd femeile toate te-nving  
Cu soare peste piept. —

Și te gîndesc,  
Semn mai bun ca acesta nu poate fi,  
E ca și cum eu aș fi o piatră cu semne  
Și tu  
Să trec într-un bărbat mi-al poruncii.

## IV

Deci ei venîră în aceste văi  
Cînd prguia un soare peste deal,  
Rotund ca sinul, blind ca hidromelul,  
Lă se făcu deodată sete  
Și singe au băut, agud, de cal,  
Apoi căutară apă. Cum caută orice om  
Care cu sufletul într-n pămîntul  
tătime-său,

Și cu muierea într-n dragoste și-n moarte,  
Și pune semn la rădăcina casei  
Cîine sălbăticit în cerul gurii, rău,  
Ci apa-i totul : rece și mult dulce,  
În urma ei abia încep să fie  
Bărbatul — lemnul de secure și femeia,  
Semnu-nflorat care se știe,  
Apoi făcurăm focuri. În coama dealului  
urcat

Un stuțtor privi în miază noapte și în  
miază zi,  
Și-un vultur l-a trecut prin dreptul inimii  
Pină-l făcu de piatră și drept hotar  
În aer îl zidi,  
Ceafă de urs mîncară. Vinat cu arcu  
Cărat în spate. Cu blana încă vie,  
Cum era vremea sub copaci,  
Toamnă sau vară arămie,  
Și-atunci de-abia unul din ei își scoase  
Din brlu cumpăta armă care e securea  
Și căpșori ciopli cu ea, de mănăstire,  
Și răsuna cu-arginturi pină sub mina lui  
pădurea.

## V

Caut rostul înzestrării mele  
Cu doi ochi  
Cu două mîini,  
Și-atunci iau un tînr

Și-l investesc cu toate puterile, cu toată  
greșeala,

Caut rostul graiului,  
Al lucrurilor nedenumite,  
Și pling cu fața ascunsă într-o coamă  
de cal,  
Și stric o poartă cu bună știre,  
Sau cîteva obiceiuri  
Pentru mine și pentru tine preștite,  
Ca să trăiesc, ca să mă port  
Cu aerul, cu lucrurile, cu mișcarea dulce,  
Astup cu palma creștătura făcută  
într-un lemn,

Ca vocile indifferente  
Să nu mă mai trăznească într-o cruce,  
Am cîteva posibilități de-a crede în orice,  
Nu voi folosi însă niciuna,  
Poate noaptea sint mai duios  
Mai cu dragoste  
Poate dimpotrivă, noaptea  
La o răscruce am să te aștept  
Să-ți smulg din umeri soarele și luna,  
Unui cuvînt mă pot închina,  
Unei mame, unei zidiri,  
Un dușman îl pot duce în spate rînit  
Pină sub zidul unei cetăți,  
Pină într-o mireasă cu gene subțiri.

## VI

Frați de piatră  
Stăm pe-un deal cu rouă  
Ca-ntr-un jurămint,  
Tu ești cel mai mic și flutieri  
Intr-o creangă dulce,  
Și murim pe rînd,  
Tu, mai legănănt între sprincene,  
Ai un solz în gură,  
Și mai scurt  
Picioarul drept, dar ne faci cu ochiul  
Și murim de ris, peste măsură,  
Nume poartă altul, bătaios,  
Numele lui Marte :  
Poartă pe-amîndouă umerile  
Miei de lapte.  
Frați de cruce  
Stăm pe un tîrîm subțire  
Care-n cer se pierde,  
Dacă-ntoarcem capul  
Unul dintre noi  
V-arunca cu pumnul  
Pe sub iarbă verde.  
Bune-s toate, dar  
De ce ochiu-asteaptă  
Bateră de-aripă ? Frate  
Iubăreț de păsări  
Fă un semn să se întoarcă  
Dorurile toate,  
Griul crește slobod  
Crește peste fete  
Vis cu holi de cai, străluminat  
Unuia din noi  
Între-o zi și-o noapte  
I se face sete.  
Și se duce ca să bea în sat.  
Se răstoarnă vara  
Peste noi, fierbinte,  
Călare.  
Cine trece luncile ?  
Un frate mai mare  
Dă pe piatră roasa  
Și începe munele.

## VII

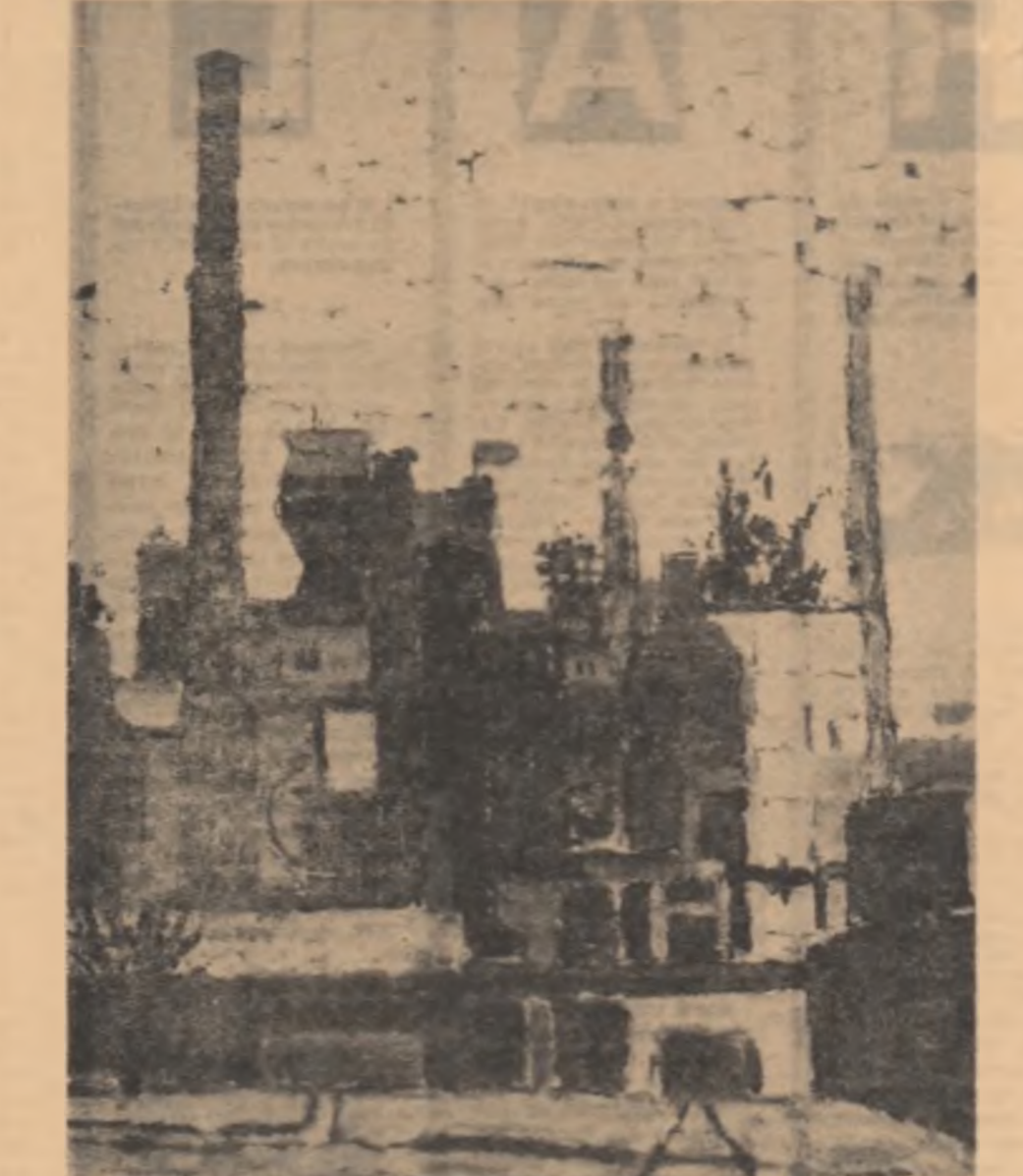
Pentru că nu pot fi peste tot  
Mă îndoiesc citeodată de tine,  
Iupoica mea,  
Dar iarăși mă-ntorc  
Și mă pedepesc pentru necredință,  
Pentru că nu îndur o noapte pină la  
capătul ei

Accept lumina cu resemnare,  
Dar iarăși mă-ntorc și zie  
Biruință e soarele pe umărul meu, biruință  
Tot dintr-un motiv omenesc  
Spun oamenilor ce am pe suflet, li apăr  
De-a nu se simți singuri cu femeile lor,  
Aș putea bunăoară  
Să gîndesc un copac în amănunțime,  
Și să-l rabd păsările, care mult zgomet fac  
Pre limba lor,  
Oprindu-ne de la o oarecare îndeletnicire  
Dar ceva tot există,  
Căruia i te poți apleca,  
Ceva în afară și înăuntru de orice lege,  
De ceea spun todesuna :  
Iată văzduhul, iată pîrul tău răvășit  
peste somn,  
Iată măsura tuturor lucrurilor.

## VIII

Fiu-nestăpîn  
Soare purtînd de-a curmezisul sprinceni,  
Rupt-au slujtorii tăi strajele mele,  
Ci eu cu aerul i-am bătuț și m-ai prins  
Cum nu se prinde-o mîfemeie,  
Plîngi acum dacă ești neputernic,  
Întristează-te dacă ești năvălitor, numai,  
Pune-mă în zid de mănăstire  
Și un zid de somn  
Să curg la picioarele tale,  
Cînd sfîntii-nesfinți  
Vă să te ungă domn  
Spăimîntată sint de muntele care trebuie  
să-l încep,

Și de apele în care să plîng  
Cu pîrul, cu lacrimile și cu picioarele,  
Nu mă vroiam de tine  
Dar nu te-am lepădat din numele meu,  
Și semn te-au ales urșitoarele,  
Sint mai în adine decit cea care va să fie  
De-n zidirea meșterului,



ION GHEORGHIU

„Peisaj industrial”

Frați de singe, toți,  
Ca și aștele la roată,  
Ca și stetele la carul mare,  
Ca și sfîinții  
Tipăriți stingaci în calendare  
Se ridică unul. Zice :  
Mi s-ar potrive  
Faptă cum nu s-a-ncercat  
A plecat pe-o apă  
Și s-a-ntors în august  
Lăudat,  
Zi de toamnă . . .  
Tînără mireasă, amiroși  
Ca merele domnești,  
Pentru-un frate-al nostru  
Zi, mă, lăutare,  
Să ne-mbolnăvești,  
Frați de suflet,  
Țara pină-n zare  
E o măgură cu vii  
Nopti cu vin —  
Bărbos un frate  
Pin-la cer închină

Sint mai fără preț decit aurul  
Care este soldașilor tăi soldă,  
În lacrima mea s-a săvîrșit  
Credincioasă ție și însoțitoare, căteava  
Moldă.

## IX

O, îndoială ce-mi ademenesti iar trupul  
Idei tu de moarte și de vid  
Al frunzei care-nchide ea  
Conturul unei lumi ne-suflete  
Cum ochiul o cărare-nchide pin-la stea !

Să-mi culc obrazul pe destinul roșu  
Al frunzei care-nchide ea  
Conturul unei lumi ne-suflete  
Cum ochiul o cărare-nchide pin-la stea !

Ci nu, Mai bine ard. Cum toamna  
In cazane  
Fruntea unui alcool arde trecînd

Prietre alămuri. Cum prin fluer  
Sufletul trece viu și tresărînd

Ci fără cuget, doar eu măna,  
Cu buza, cu suzul pînditor,  
Ziua aceasta am să o deschid  
Cum numai gena  
Unei femei deschizi cu cheia unui dor.

## X

M-ating de tine și strig :  
Mor de cuvinte, mor de spunerea lor  
melodioasă  
M-ating de tine și strig iarăși :  
Dintre cuvinte, cuvîntul sprinceană,  
cuvîntul pămînt,

Cuvîntul Țară  
Este vorba cea mai aleasă  
Cîntăresc lucrurile și sufăr  
Lucurile mici le nedreptătesc pe cele mari,  
Pe cele cu har,  
Miine am să știu ceea ce nu știu azi,  
Așa cum acum știu că între degete  
Împărat este degetul inelar,  
Se dă o luptă, o trîntă dacă vrei  
Între clipe, între răspunsuri și întrebări,  
Între taine  
Așa cum tot o luptă se dă  
Între hainele ce le porți și celelalte haine,  
Aduc imaginea ta pină la o margine  
de apă,

Gonesc bărcile cu privirea,  
Dar nu pot goni orice lucru,  
Și Dunărea urcă subțire împotriva-ntre-  
vîntului,  
Și ca o Pata Morgana, Putna se-ntoarce  
cu toată zidirea

Deci ușor nu e nîcicum,  
Să nu rătăcești sunetul și soldul unui  
cuvînt din rostire,  
Adică oricînd se poate-nțipla  
Să rămîna doar crengile de pe care  
Cuvintele-păsări au zburat în neștire,  
E o armă tăcută, ascunsă la sold  
Ca dacul acela, bărboș, din rărunchi,  
peste Dunăre

Dușmanilor, care dulce-au făcut  
Pămîntul nostru cu iarbă și oase,  
Nerostitul, nerostirea, negralul,  
E o armă tăcută, ascunsă la sold  
Dar cînd o scoți parca vorbește din  
lemnul bisericii

Cel mai mîndru domn, ucis sub un cort.

## XI

Altfel nu s-a-ntîmplat  
Și nu se poate lerta și neierța  
Coboară-te și necoboară-te Mărite  
Țara se bucură de-a dreapta Ta  
Și arme ard în viscolul pereților, vestite  
De-a stînga, cîmpul tot  
Cu griurile amețind văzduh și drumuri,  
Pină la cerul scurs prin ochiul unei  
păsări,

Doi cite doi se-ntorc legați în coarne  
Bourii prinși în inima pădurii  
În steme vechi capetele să-și răstoarne,  
Calul și-acum stă înșoat cu șea de lemn  
Albit de oase lingă-o troiță  
Și-asteaptă-un strigăt fulgerat  
Mărite, pin-la vadul mănăstirii vino  
Și iartă-ne pre noi  
Că-n dulcele zidiri pe veci te-am  
strămutat.

## XII

Și-atunci am scris toate întîmplate,  
pe-o piele de vițel  
Abia născut pină mi-a dat sub pană  
Singele mîinii ca o fierbințeală,  
Și m-am semnat mai jos cu capul și cu  
încă-o rană.

## SORIN MĂRCULESCU

### Imnul al șaptesprezecelea

Generații adinci iluminare de succedunți  
peșaj împărțit între moștenitorii  
de admirație  
trăcerile moi ale lunii le rostogolesc  
pe brațele timpului egale cu mine  
și-naintașii  
cu fluxul întoarcerii-n sine și-al izbucnirii  
în repetări de coroane în păduri iluzorii  
din straturi de ape și fumuri adăstînd  
împietrirea și saltul o inutul cuvînt  
al ștafetei sub arbori și în basilica  
sufletului

privește femeile amurgul este mai vinăt  
ca acum o mie de văi și vîntul e mai  
subțire  
sfîrtecat de păduri și de buzele mărilor  
soarele cade în sine și răsare în rodiile  
pulberii novelor și-n ochii fără orbite  
ai somnului

tree prin arbuști rațe portocalii  
cu aripile  
înălșate în seamă de vînt măcinat și grele  
de praf de foc o necunosuto și sîngeră  
cuibul lumii care se-nchină și își urmează  
moartea și repetarea țărîmului în oglinda  
cojii întoarse-n fluidul străzilor timpului  
o generații peisaje descinse  
din rămurirea singelui omenesc pină-n  
durere

pină în miinile mele rememorarea durerii  
abrupte  
scheamun de vulpi aburii sub căderi  
de lumină

repetări ale pașilor mei în decorul stufoș  
nu schimb nici vîrștele nici lumina  
ne prelingem în oglinzi de timp și umbrele  
Joacă

undeva în afară sub zămisliri și  
neîmplinire  
între pinze de ape nebotezate și șerpi  
castanii

și elorofile de arbori nelncolțiți  
și tremurare  
într-o răsrîngere de semînțe în lumi  
răsturnate

o încă vibrează pe undele somnului meu  
chipul perechii înalte de zei repetate  
în pe atunci stirpea cea veche a singelui  
din adincuri singele meu și al nostru  
lacul cu sălcii gălbui și cu știuci

albastre țșnînd în retine de marmură  
și în viații  
nelnchegate și-n coboriri de sămîntă  
soră de timp iarba se lasă sub noi  
lunile cresc împrejur în durate adverse  
și cad  
totuși privește-n oglinzile aburite  
din ceruri  
și din pridvorul lazurilor purpurii de fier  
și de piatră rodind necunoscut  
în iluminări  
și hotarele umerilor alăturați între paltini  
sub cupole de sticlă mai nestatornice  
decit visele stacoșii ale zeilor din vinele  
noastre

uită-te la metalele din care supură durerea  
și ție învinețindu-ți obrazii uită-te  
la culorile lucrurilor înspăimîntate de fire  
și la lumea turnată-n peisajul neliniștii  
noastre

zeiță cîndva soră-n tăcere uită-te  
o asemănato  
la curgerea noastră în noi  
și la vegetațiile contrarii prin care  
ne ducem

fără rememorare decit  
undele somnului și desfășurarea căderii  
în noi.

## A. I. ZĂINESCU

### Frumoasele schimbări

Vestiți, zic vouă tuturor, și lăudați  
schimbările  
Acestea de lumină, glasul vi-l drogeți  
de pe munți —  
Sint eu de ape trudnic mergător, eu plînsul  
De soare și bătuțul la carge, nu ! —  
Dar umple vocea mea aerul-n sus

De domnitori de vis coroane ce încolțesc  
pe cîmp  
Și spune ochiul meu mari întîmplări  
în față,  
Gru-nfrățînd cum naștere inseamnă,  
frunzela

De înflorire arse-și murmură — și-apoi  
Nimic din vesnic martoră-ndoială, locul  
Desprinderii de sine ploaia-l răbuneste  
cald

Și e un timp pină la cer al fructelor,  
musc rar din ard,  
Cu-ngeunuchiat pămîntu-n muget  
de semînțe ard.

Unei rodiri mai ample timpla mi-o închin  
cu struguri,  
Din teascuri goale tăpîile mi le sărut —  
și spun  
Vestiți pe munți frumoasele schimbări,  
acestea.

Cum norii-n tăcere pîrguie stele pe frunți  
Din văzul meu alt văz — și mă-ntregesc  
tot astfel,  
Din brațul meu alt braț și-mi dau înconjur  
viu,

Mi-adaug cerc în trup de viitoare patrie,  
Umăr de ea și dragostea de ea, și scări  
Mie pe mine insumi și încăruneșc  
la coborire,

Mie pe mine altuia și-s alb de adevăr  
Și-astfel cum vin din față-mi scutură rouă  
cuvintele  
Și-mi scriu rotund pe-o piine frumoasele  
schimbări.

## DAMIAN URECHE

### Tăcerea vorbită

Ar trebui interzisă tăcerea,  
Tăcerea-sloi,  
Ar trebui arsă  
Tăcerea care ruginește plugurile.  
Sau oprește avioanele-n spațiu.  
E o tăcere  
Care închide mugurii și orele,  
Întoarce din drum casele,  
Ne zmulge din mină cuvîntul,  
Și pleacă.

Așază cărțile necitite în rafturi,  
Întunecă singele  
Nu lasă iarba să bea rouă din cer,  
Și-n fața riurilor  
Se-așază cu miinile-n solduri,  
Pină-ncolțește griul și pagina !

## Focul creației

Aș putea, eu un pui de lăcustă,  
Pentru bucată de cer să mă-ncaier,  
Soarele și-a depus icrele,  
De-a dreptul în aer.

Străzile se sterg de zile  
Și mă inundă,  
Cine-o fi făcut liniștea înaltă  
Și uitarea rotundă ?

Cerul mă simte cînd plec de-acasă  
Și mă petrece pină dispar,  
De mă fac frunzele sărbători lucrătoare  
Și alunecă iar.

Iau aerul din munții nevăzuți  
Și-l fac statui de bunătațe,  
Sărbătorindu-mă, inima mea  
Cu toate artîreriile bate.

Culeg din zile clipele amare,  
Și-arzîndu-le-n laborator,  
Conving pămîntul ca în locul lor  
Să dea păduri cu trestie de zahăr.

Iau lacurile pline de sfială,  
Le mingli fața copilărească  
Și le ridic la rangul de riuri,  
Să curgă și să-ndrăznească.



# FABRICA

# DE FABRICI

## Reportaj de GICA IUTEȘ

A fost o descoperire. N-aș fi înțeles cu adevărat semnificația unor lucruri de esență și de subtilitate, așa fi privit aceste mașini cu acel aer circumspect, ca străină ce sînt de arta vieții metalului, nu m-aș fi hazardat să compar un monteur cu Pygmalion! Nu m-aș fi gândit cu emoție că aceste piese neînsoțite puse una peste alta, îmbucate, alăturate, îngemănate, pot alcătui linia unei mașini, creație de altă mașină. Da, aici, la F.M.U.A.B. am auzit pentru prima dată denumirea metaforică „fabrică de fabrică” — unul din economiștii ei de prestigiu a folosit-o! Mulțumesc, tovarășe Clonda! Ce titlu mi-ai dat!

Unul din obiectivele noi ale planului șezual, Fabrica de mașini unelte și agregate București produce astăzi cele mai complexe și de înaltă precizie din toate gamele de mașini unelte. Să știm deci care sînt: strunguri carusel, mașini dealezat și frezat, freze portate, diverse instalații și mașini agregate. De toate și de fiecare beneficiază principalele întreprinderi metalurgice din țară: de la uzina veșnică „23 August” la Tractorul și Uzina de autocomioane din Brașov, Electrouzina Craiova, Uzinele mecanice Timișoara, Roman, s.a.

Un circuit continuu de forță și prestigiu, izvorit din Hotărârile celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., „extinderea mecanizării și automatizării producției, reutilizarea întreprinderilor existente și înzestrarea noilor întreprinderi cu utilaje și agregate la nivelul celor mai noi realizări ale tehnicii, aplicarea în producție în măsură tot mai largă a proceselor tehnologice moderne”.

Mă opresc în fața venerabilei S. C. 2500. Primul născut! La 30 mai 1962. Purtată la expoziție, adusă îndrăgănată, se credea că n-o să reziste timpului. Dar s-a dovedit în timp că și-a câștigat meritul de a fi considerată o mașină bună, de precizie... a fost cădată cerută, vîndută...

Au trecut cinci ani de la primele îndoieli... Competitive pe piața mondială, mașinile cu emblema F.M.U.A.B. au călătorit pe patru continente, sînt cerute de 14 țări. În comparație cu tradițiile altor fabrici aceste mașini sînt roadele unui timp rapid de asimilare a procesului de fabricație și caracteristica lor constă în înaltă precizie a prelucrărilor care le efectuează, măsurate în microni. Chirurgia metalului cere finețe, precizie.

Institutul de cercetări și proiectări de mașini unelte și agregate care se află în incinta fabricii, se ocupă de cercetări, de probleme de concepție a mașinilor-unelte prototip din institutele tehnice. Studenții din institutele tehnice și economice vin și fac practică aici, în vederea specializării în noi cadre în domeniul industriei constructoare de mașini.

Șeful adjunct de Plan, Vasile Clonda și contabilul șef Virgil Aron subliniază că deși abia s-a încheiat procesul de asimilare a produselor, fabrica a reușit ca toate mașinile să se afle în condiții de rentabilitate. Cota rentabilității crește an de an pe măsura creșterii producției. În 1967 prețul de cost a fost redus în medie cu 8 la sută. Reducerea va continua față de 1965 cu 24 la sută pînă în 1970. Iar productivitatea muncii crește cu 22-25 la sută anual, ceea ce va face ca în 1970 să se dubleze față de 1965-66. F.M.U.A.B. este una din cele 71 de întreprinderi etalon din țară, care au experimentat noile măsuri pentru creșterea eficienței economice. S-a stimulat spiritul de inițiativă, s-au acordat competențe mai largi.

La mecanica grea predomină fonta. Metalul turnat în forme primare așteaptă o sumă de operații necunoscute, anevoioase desigur, finisajul care cere nu numai migală și pricepere, ci ochiul format al chirurgului. Undeva, perfid, nevăzut, poate plîndește în masa încă informă a metalului, un defect de turnare, o fisură capabilă să umple de nesomn nopțile celor care trudesă să-l dea viață: rebuț de turnare, și munca celor de aici, luată de la capăt, din nou, cu îndârjire. Într-o continuă translație în cerul de cristal de unde vine căldura și lumina, podul rulant al macaralei se duce și revine, pisica cu gheare metalice, înșfacă unul din coloșii de fontă și-l duce să-l taie, la semnul milimetric, să-i dea personalitatea de „piesă” care va trăi.

La mecanica mijlocie predomină roțile. Roți, nenumărate roți care tac acum în băile călduțe de ulei de rapiță: „tratamente” cu misterioase calități vor face ca roțile să-și îndeplinească rolul, se vor roti, se vor roti continuu mișcînd înaltă viteza, puterea viitorului industriei noastre.

La mecanica ușoară, atelierul de tineret frează. Din mașinile mici tes piese cu valoare de bijuterie, îmi place să le privesc ca pe niște straniu tototuri cu puteri, pe care ei, acești băiețandri de 16-17 ani, învață să le stăpînească.

Panouri de onoare cu o prezentare grafică trădînd nerv artistic (aflu că Nicolae Sărdăcuș e responsabil cu propaganda). Se evidențiază mișcarea de inovații — depășirile de normă, calitatea superioară a lucrărilor, punctualitatea, lipsa absențelor, fiecare minut pentru producție...

Apropo de minut. Un minut, doar un minut, tovarășii monteurilor. Nici nu știți cît de mult vă admiră șeful de la Plan... Nimeni nu are un minut... Și mă învîrtesc deocamdată numai printre „anumite” personalități... Unele sînt gata de plecare în străinătate, cartea de vizită F.M.U.A.B. emblema de noblete. D-sa e A.F. 85 — A.F. 76, ca să nu greșesc vreo cifră, o familie de A.F.-uri. Sora mare, mijlocia, mezina... Alezat, frezat! Și un P.L.P. 1.600. Pe ambalaj Made in România, paharul și umbrela indică fragil, a nu se răsturna!

Un minut măcar, tovarășii monteurilor... Tovarășul Clonda susține că dv. stăteți adevărați constructori de mașini... Dar nu înduplec pe niciunul. Să ne uităm pînă atunci prin secția Vopsire. Galbenul limoniu Nitroemil în ochii... Roșu coral, fiecare culoare, alt miros... În fine, de undeva, un tîndr slabuț, dar atît de agil în mișcări, înclt mi-te teamă că e în stare să dispară înainte de a afla cine e...

— Un minut! Stăteți cumva Ion Tintea, șeful unei echipe de montaj?

— 38 ani, căsătorit, sînt de la început în fabrică. Am venit de la Vulcan.

— Am auzit că ați montat și primul Carusel?

— Și primele Freze portate... Pe asta de 1.600 trebuie să-o dau asta înainte de Anul Nou. O așteaptă Electroputere Craiova.

— Anul trecut pe vremea asta ce făceați?

— Freza portată de 800 și cea de 1.000. Două din ele le-am vîndut; 1250 la Timișoara și alta la Arad. Am păstrat una „acasă” am sărbătorit-o cum se cuvine cu un pahar de vin cîlibiu...

— Deci de revelionul acesta...

Pentru cea de 1.600, un pahar de șampanie! Să-l dea crașovenii! (A stat exact un minut!)

În pauză mai aflu că a fost la specializare în Republica Federală a Germaniei la firma Kolmann... Alt șef de echipă la montaj agregate: Dumitru Grecu unul din delegații la Conferința Națională. Tot atît de zgîrcit la vorbă maestrul Grecu se scuză că cel de la Fabrica de pompe de injecție de la Smaia îl așteaptă pe Fax 30. Deci în prezent dă bătaie la el și la 50225 amănouă agregatele fiind mașini unelte extrem de necesare în industria noastră. A venit de la uzinele Republica s-o specializat aici în fabrică, este unul din primii monteurii.

A prezentat la expoziția de la Bruxelles Caruselul 1250. Hariga Radu a venit de la Uzinele Semănătoare unde a lucrat ca matritier. A împlinit 30 de ani, deja șef de echipă la montaj, lucrează la una din cele mai importante mașini la A.F. 125 pentru export. În urmă cu doi ani a fost la specializare la Milano la uzinele Cerutti. E pauză și acest tîndr muncitor cu chip de băiețandru îmi deacrie Veneția și aduce vorba mereu despre prietenul lui Alfredo. „Nu există să plec undeva, — mă tot duc cu mașii

precizie la micron a pieselor, sau mașinilor. Știe tot, simte tot, vede tot!”

— Mă întorc din nou la economiști. Chestiunile de viitor se sprijină intrucitva în degetul lor mic.

Dar în biroul șefului organizării producției îndur deocamdată spaima de cifre. Omul acesta cu o expresie disimulată a oboselii pe chipul închis și dur mă intimidă. Destul de tîndr pentru răspunderea ce-l revine, cu s-a practică îndelungată în domeniul industriei, bănuiesc că deține pentru fiecare lucru ori știință din preajma lui, un cod, un cifru, un simbol.

Probabil pe mine m-a trecut la timp morții. Și totuși... din biroul alăturat cineva strigă furios:

— Să se înțeleapă odată că eu nu pot spune „sfeclă”. — Sfeclă înseamnă pentru mine 7131...!!

Șeful organizării producției rîde. (Dumnezeule știe să rîdă!)

— Poftim, și face un gest electrocut. A picat la tanc, vă rog să rețineți, imaginea ca punct de pornire! În problemele de organizare științifică a producției ceea ce ne-a preocupat în mod deosebit ca prim element a fost organizarea și valorificarea eficientă a pulsului de informații economice. În fabrica noastră pe linia organizării științifice a producției și muncii lucrează un colectiv de ingineri economiști și tehnicieni. În etapa anului 1967 au fost elaborate o serie de studii care au cuprins între altele deosebite următoarele: „îmbunătățirea sistemului informațional în scopul informării rapide,

Ca o preocupare a grupului de organizare științifică a producției se preconizează introducerea mecanizării, în urmărirea S.D.V. Ce e S.D.V.? Scule, dispozitive, verificatori în scopul dotării locului de muncă cu sculele necesare, venirea pieselor în flux continuu, Vă dați seama ce înseamnă asta?

— Sincer, nu! Presupun că...

— Presupunerea n-au loc! Eliminarea timpilor morți, neproductivi. Lupta împotriva birocrăției, a paralelismelor, a formelor greoaie de administrație.

— Și în preocupările de viitor?

— În preocupările de viitor utilizarea la maximum a spațiilor de depozitare a pieselor. În acest scop vom folosi metodele moderne de depozitare pe verticală, deci dotarea cu mijloace de transport adecvate care conduc la câștigarea de timp prețios. Vor scădea spațiile și drumurile de transport greoaie, eliminarea încreșcărilor.

Și tot pe linia îmbunătățirii tehnologiei se preconizează tehnologii tip pentru grupele de piese reprezentative, gruparea reperelor pe linii tehnologice cu grad de echipare și grad de mecanizare ridicată.

Așa s-au întins metodele tehnologice noi de ex. aplicarea frezării fine, a ghidajelor care înlocuiesc operația normală de răzuire.

De asemenea se extinde executarea de prelucrări mecanice pe mașini cu comandă program, tabloul electronic comandă mișcări simultane, sau prelucrări simultane cu scule combinate.

Mașinile de calculat au pornit asaltul.

De la organizarea producției, deschid ușa la Plan.

— L-ați văzut pe Tintea? mă întreabă șeful.

— Un minut.

— Să rețineți că la sfîrșitul lui 1967 mașina lui Tintea încheie procesul de asimilare al fabricării produselor noi din actualul profil. Peste profil s-au executat încă 7 tipodimensiuni.

— Profilul de viitor?

Perspectivile de dezvoltare a fabricii

# ESTE FIRESC

Jaluzele albastre, albe, cafenii, semnificația lor în arhitectura blocurilor, reflex al timpului; plecate, drepte, oblice, etanșe, ca niște degete strînse să nu părădă o rază, pregătite să-ntîmpine o zi toridă și să păstreze răcoarea nopții, fie într-un interior de locuință, fie într-un birou febril.

Odată, în casele îmbuibăților, așezate pe arterele principale ale orașelor noastre, perdelele aduceau a crinoline, a malacocave greoaie fosnind ca și cînd lumea ar fi apărut de sub justa unei amfritrione.

Astăzi, transparentul de vinilin tras pe rîndu acordă sau dezvăluie peisajul, febra zornătoare ne însoțește pretutîndeni, demonstrînd accesul la civilizația al tuturor.

Obșonul aragant de altă dată privea din



clădirile fastuoase, geamurile strînse, mici, căsate ca niște ochi fără gene, ale săracilor, se bucurau în muta confruntare că geam plîndă câtă spre rigole noroioase.

De aceea, răzbindu-se, orașele vremii noastre își savurează lumina, regînd-o ca diafragma unei lentile foto, și o absorbă prin mîile de hectare de geam, cu dezinvoltură. O statistică aproximativă ar dovedi cifre astronomice. Calculați prin cîte ferestre ochii oamenilor noștri urmăresc geometria verticală a blocurilor, pe unde se-nfilșese macaralele cu norii, pe care șantierii. Aceiași ochi au prilejul să-și odihnească prietățile pe furnicașul mecanic sforțitor al vehiculelor, vîndînd după cifra lui ciudată, înscris cu altă calligrafie pe asfaltul marilor bulevarde.

Firul vieții noastre cleargă serpuitor, neostent, înregistrînd puzderie de imagini, pe unde-l plîmbă imensul țurea contemporan. Altul, cu totul altul, dect al predecesorilor. De la un timp trecem fără să ne mai impresionăm, acest cadru fremdător, devenind firesc ca lumina soarelui, ca apa.

Mai poate uimi, oare, un complex alimentar a cărui vitrină se-ntinde pe lungimea unei străzi; un magazin universal cu 6 etaje, un cinematograf care primește-n fotoliile sale 3.600 spectatori pe zi, un stadion cu 100.000 locuri?

Nu mai constituie o senzație, o uzină uriașă care se ta la întrecere cu munții, gigantii dirijați de la pupitre electronice de oameni căror nu mai seamănă cu cei de altă dată? Respiră orașele amîntîndu-și de singele celor căzuți, de strigății și meșajul lor temerar, pe care generațiile l-au ascultat cu sfințenie.

Din patriotismul comuniștilor angajați de-a lungul unei tulburătoare istorii ca luptători mai întii și apoi constructori, se hrănesc fără întrerupere elanul zilelor noastre. Se despică sub ochii noștri magistrale gigantice croind apoteoza strălucitorului mîine. De aceea ni se pare totul firesc.

Paleta cotidiană e încărcată, densă, palpitînd de culoarea și grația tineretului, de sobrietatea celor maturi, toate generațiile fiind angajate deopotrivă să răspundă pentru fiecare clipă, pentru fiecare izbîndă, și drept urmare fantul de constiință câștigat; mindria de a face parte dintr-un popor a cărui fericire este felul pe care-l slujesc toți.

Peisajul asupra cărui se oprește privirea e firesc, fiindcă nu s-a născut spontan ci printr-o zguduitoare revoluție, care ne-a zmuld din lîncezala trecutului, prin grele bătălii de clasă și ne-am scuturat de neguri și de urt în chip exemplar.

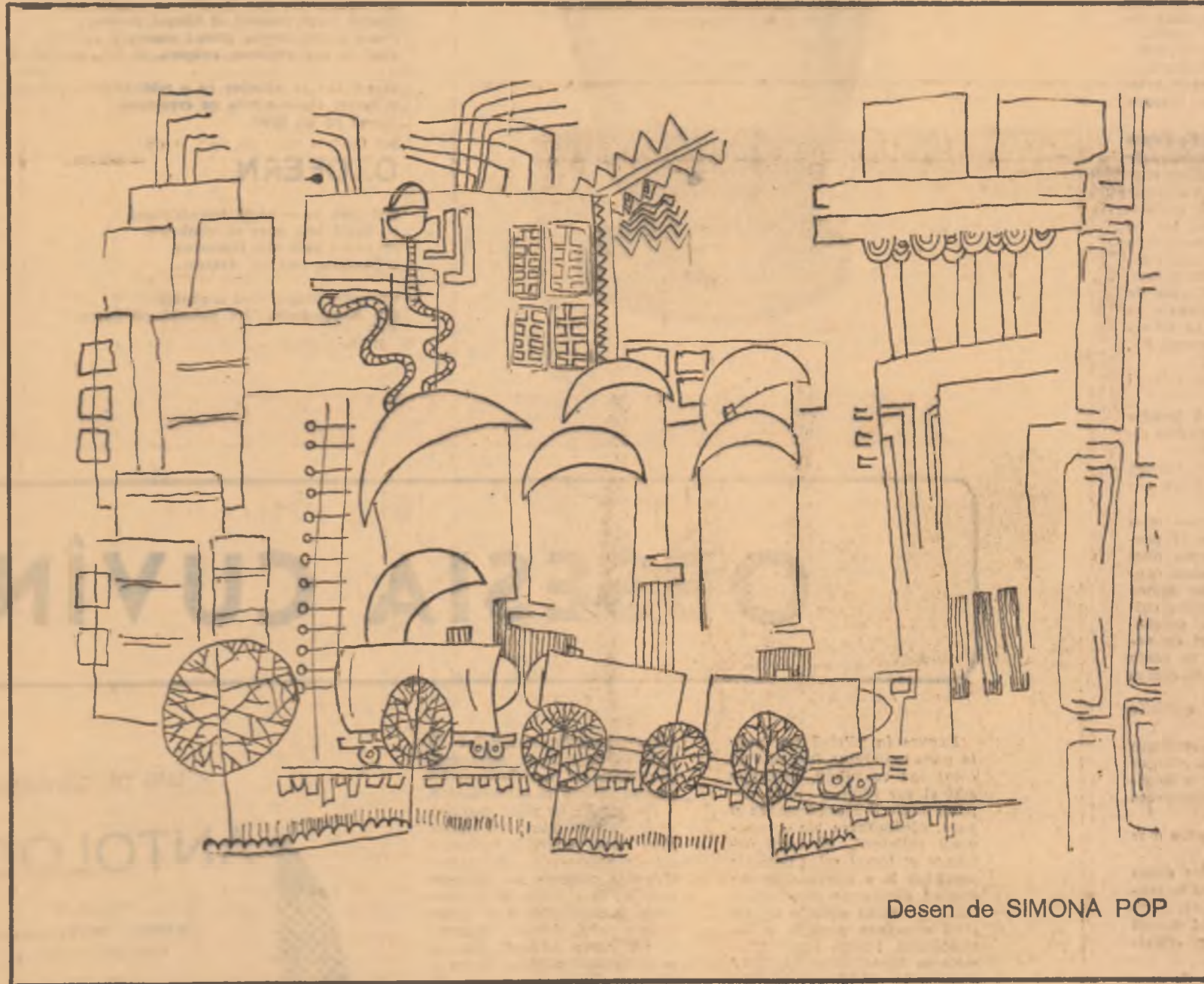
De aceea orașele confirmă prin aspectul lor tumultuos ceea ce am visat pînă azi dar constituie în același timp argumentele, că nu ne vom mulțumi numai cu atît, aspirațiile noastre fiind zi de zi mai cetezătoare. Numai din temeritate și hîrnicie se clădește frumusețea lumii, se potolește setea de fericire a omului.

Priveam deundă cheurile orașului meu, faleza splendidă, blocurile cu draperiile sale multicolore, ferestre săncap în ele toată lumina boltii cerești și mă întrebam curios de ce nu se opresc oamenii în fiecare clipă să-și manifeste extazul prin gesturi patetice! Tălmăcirea era aceeași.

Timpul existenței noastre s-a confundat atît de intim și frenetic cu binefacerile revoluției condusă de comuniști, înclt partea de fericire dobîndită pînă acum și care a rămas de cucerit ne-a intrat în sine, s-a contopit cu ființa noastră.

Epoca și noi sîntem un tot inseparabil.

EUGEN TEODORU



Desen de SIMONA POP

nile, ba la Sibiu, ba la Craiova — să nu-l trimt lui Alfredo o vedere... Alfredo lucrează la Cerutti cît fine contractul. S-a terminat contractul, stă. Cu mine e sîcinea, cu totul altceva... Aș vrea de pîidă la anul viitor, să lucrez și la mașinile de rectificat. Nu știu dacă ați văzut hala nouă...

— Deci perspective interesante de viitor...

— Și un fiu...! Cred că vine pînă la anul nou... i-am scris și lui Alfredo că-i pun numele lui dar dacă o să fie fetiță? Dacă va avea ochii albaştri am s-o numesc Veneția... Știți acolo cîteodată lumina...

Am plăcerea să-l cunosc pe tovarășul Nicolae Sărdăcuș. Practică de 23 de ani meseria de rectificator... A lucrat la I.A.R. Fabrica de tractoare. Bruce mă întreabă de Ion Lănerănjău. „Tine într-un fel de noi. Mă interesează mult dînsul... Nu știți, scrie ureun roman despre noi cei de atunci, de anii de la Brașov? Ar fi ceva...Acum, ce să vă spun? Că am făcut și eu ceva conservator? ! Imi place arta. Vrem și noi să organizăm un cenacul în fabrică, avem cîțiva băieți... Da, meseria de rectificator e tot artă. Meseria viitorului. În hale noi o să facem cele mai moderne mașini de rectificat. Știți ce e o mașină de rectificat? O minune: finețe, precizie! O mașină de rectificat asigură ultima operație, gradul de funcționare, de

cuprînzătoare a compartimentelor la diferite nivele. Astfel în conducerea științifică a producției și a lucrării de decizii, de hotăriri concrete și la timp. Prin intermediul mașinilor de calcul și a acțiunii de codificare și simbolizare printr-o vorbire în limbajul mașinii am ajuns să cunoaștem situația fiecărui loc de muncă, a fiecărui muncitor, a fiecărui piese...” Lucrările se execută la I.S.E. București la mașinile de calcul. Datele sînt preluate de mașină, situația zilnică a producției a putut fi optimizată exact.

Imi arată o pagină de cod. Simt că-mi fierbe capul. Un odgon de cifre înserate în coloana, cabalistica lor mă fîntuiește la țărma unui ocean de neștiință.

Răbdător, șeful organizării producției, îmi amintește replica cu sfecla: nr. reper, piesă, nr. bucăți timp per bucăți, valoarea orei categoria, valoarea totală.

În felul acesta s-a reușit să obțină săptămînal pe ateliere, analize și decizii privind încălzirea utilajului, folosirea forțelor de muncă și măsurile organizatorice impuse.

„Trebuie spus că simbolizarea, codificarea elementelor, reperelor materialelor a necesitat niște eforturi deosebite de muncă, o muncă de concepție, voluminoasă. Obținerea jurnalului producției realizat de tabulografe a însemnat un succes”.

prevăd: asimilarea în continuare de noi genuri de mașini unelte, mașina de rectificat de toate tipurile, mașini speciale de ascuțit scule...

— Hala nouă?

— Secția nouă! Acolo vom fabrica în serie mari aceste mașini. Se prevede că prima mașină din noul profil să fie asimilată încă din acest an. Prin sarcinile sale F.M.U.A.B. va ajunge la nivelul anului 1970 la o producție de 3,7% mai mare dect cea actuală, în condiții de mare productivitate și eficiență economică ridicată. Vă dați seama ce înseamnă industria constructoare de mașini?

— Pivotal industriei grele și unul din factorii de bază...

Tovarășul Clonda începe să rîdă...

— Asta-i poezia noastră! Uite, să notați că avem și flori... Avem și o seră. Dar vor să ne-o ia. O să plătim la Horticola 3 lei firul cînd ne-o fi dor de-o floare. Apropo, să dați seama ce idee a fost începutul? Industria a evoluat, cine își ceda în 1962 tehnicieni de înaltă calificare? Aici ne-am format cu toții, dar a fost o realizare de performanță să scoți din absolvenții de școli profesionale, specialiști de bază ai fabricii.

Așadar, tată de unde vine denumirea de „Fabrică de fabrică”?



# Lirica elină



## Cartea în civilizația epocii noastre

Edition Vitiano — L'Orizon International, aceasta este eticheta sub care dl. Jean Vitiano (scriitor și editor francez de origine română, vicepreședinte al Federației Popoarelor Latine și membru al Academiei de Litere și Arte din Paris) activează încă din 1936. El este și scriitor, conferențiar, animator a numeroase organizații culturale. În calitate de membru al Academiei de Litere și Arte, decernează în fiecare an Le prix de Paris, rezervat operei literare sau muzicale consacrate elogiului Parisului.

În plină ocupație hitleristă a Franței, domnia sa a scris *Le Génie français et son influence sur la science médicale roumaine* care îndrăznește atunci, glorificând patrimoniul spiritual francez și arătând că acest patrimoniu nu a fost și nu va fi niciodată uitat de România. După Eliberare, a fost însărcinat să se ocupe de emisiunile pentru străinătate la postul de radiodifuziune francez. Iar cu ocazia Conferinței de pace din 1946 de la Paris, a editat un volum de o rară eleganță: *Livre d'Or*, la care au colaborat cele mai înalte personalități franceze, printre care și poeta Elena Văcărescu. Generalul de Gaulle i-a scris atunci următoarele: „Cartea de Aur» a conferinței de pace, pe care ați avut delicata atenție să mi-o oferiți, mi-a parvenit și vă mulțumesc. Sint fericit că mi-ați dat astfel ocazia să întăresc interesul pe care-l port operei dv., care mărturisește atât de eficace grija față de Franța».

— Observă că toate cărțile pe care le editați în diversele colecții ale Editurii pe care o conduceți poartă prefața dv.

— Da, și aceasta din două motive: mai întâi vreau să justific eu însuși apariția cărții și, în al doilea rând, prezint publicului cititor caracteristicile subiectului și personalitatea autorului.

— Pentru că sintem la capitolul carte, ați putea să-mi vorbiți despre rolul cărții și al editorului în circulația ideilor între oameni?

— La începutul acestui an, răspunzând unei invitații care mi-a fost adresată de Centrul cultural parizian „Arts, Lettres et progrès», am avut prilejul să dezvolt această temă sub forma unei conferințe, pe care o intitulasem „Problema editării în lumea contemporană». În sala arhiplină, printre personalitățile din lumea culturală franceză, am remarcat, pe dl. Teofil Bălaș, consilier cultural. Pornind de la convingerea că civilizația modernă progresează în ritm vertiginos, evidențiam atunci că, din punct de vedere tehnico-științific, este inconștient că progresul nu se poate realiza fără suportul cărții, a cărei misiune constă în vehicularea tuturor ideilor generoase.

— În acest caz, cartea nu trebuie oare să intrunească anumite calități indispensabile?

— Evident, cartea, nefiind un produs negustoresc, ci o realizare a spiritului, trebuie să îndeplinească unele condiții pentru răspunderea ei universală, întrucât ea definește marea privilegiiu de a beneficia de o circulație mondială. Vedei, deci, ce mare e răspunderea pe care și-o asumă un editor când o lansează în circulație.

— Unui editor, fără de care nașterea efectivă a unei opere n-ar fi cu puțință, dv. îi atribuiți datoria unei vocații?

— O vocație sacerdotală, aș spune, pentru că un editor demn de acest nume trebuie să aplice și să facă respectate anumite condiții imperative de probitate intelectuală și sănătate morală. Căci, mai înainte chiar decât autorul, editorul este cel care își asumă legalmente toate răspunderile operei. Ca om de acțiune și reflecție, el trebuie să slujească bogățiile spirituale.

— Deci, dv. editorii vă găsiți în fața unui adevărat caz de conștiință ori de câte ori vi se prezintă un manuscris?

— Spre a fi mai bine înțeles, trebuie să subliniez că, în lumea occidentală, editorul trăiește uneori adevărate drame în fața vreunui manuscris pentru care, deși de o incontestabilă valoare ideologică sau culturală, îi este cu neputință să-și asume răspunderea editării, întrucât condițiile comerciale inerente publicării nu pot fi realizate. Doresc să precizez că în cariera mea m-am străduit să respect truda și dificultățile fiecărui autor, considerând că orice încercare a unui condeier, în orice disciplină spirituală, are meritul efortului și al speranței.

— În ce măsură credeți că poate influența cartea civilizația epocii noastre?

— Civilizația epocii noastre este și drama epocii noastre; o armă cu două tăisuri, prin faptul că viața modernă a pus la dispoziția individului o serie întreagă de distracții: automobilul, radio-ul, televiziunea, întrecerile sportive etc., reducând astfel timpul disponibil și diminuând curiozitatea intelectuală a lecturii, singura care are capacitatea a matura și matura spiritul uman. Această servitudine apasă greu asupra omului modern.

— Pornind de la aceste considerații, ce credeți despre viitorul cărții?

— Optimist din fire și nelăsându-mă impresionat de un anumit modernism, excesiv și pasager, sint convins că evoluția umanității, implicând pentru fiecare individ datoria de a corespunde menirii lui în lume, va reda cărții prestigiul și rolul ei natural. Pentru că este de neimaginat ca în secolul al XX-lea să aflăm din statisticele anumitor țări că există încă un procent de 58% de indivizi care nu cumpără o carte pe an și nu citesc nimic în afara unor foi de scandaluri publice și cancanuri.

Paris — noiembrie 1967.

Convorbire consemnată de ADRIANA KISELEFF



K. P. KAVAFIS

### TERMOPILE

Cinste acelor care în viață s-au hotărât străjeri de Termopile, fără-a fi îndemnați de vreo nevoie, statornici întru fapta lor cea dreptă, totuși nu sint străini de îndurare; ei sint viteji de cite ori au stare, dar tot viteji sint și în sărăcie, mina îi-o-nîmă de-și trebuie un sprijin și adevărul îi sădese pe buze, cu ură-ntimpinind orice minciună.

Dar mult mai multă cinste se cuvine celor care prevăd (și mulți prevăd) că s-o ivi-n sfârșit și-un Efialte, iar Perșii, pin' la urmă, au să treacă.

### ÎN CETATEA OSROENEI

De la tavernă a fost adus ieri pe la miezul nopții prietenul Remon, rănit într-o încăierare. Și pe fereastra ce-am lăsat-o deschisă larg spre zăre, intra luna să scalde frumosul trup culcat în pat.

Eram de-a valma: sirieni, greci, și alții din neamuri mide; Remon dintre-aceștia era. Dar ieri, când îi scaldase chipul de-ndrăgostit în raze luna, gîndul zbură către platonul Harmide.

G. SEFERIS

### MAREA O-NCINGE SPRE APUS

Marea o-ncinge spre apus un șir de munți. Din stînga suflă briza strecurîndu-ne nebunie în vine — vîntul acesta ce dezgoleşte oasele de carne. Casa noastră în mijloc de crîng. Ferestre mari. Și mese mari ca să ne scriem scrisorile către tine aitea luni de-a rîndul, să le-aruncăm apoi în despărțire și s-o umplem.

Lucefăr de ziură, cînd îți coborai privirea ceasurile ne erau mai dulci ca undelemnul pe rană, mai îmbucurătoare ca apa rece pe cerul gurii, mai liniștite ca aripile lebedel. Tineai viața noastră în cășul palmei. După ce am gustat piinea amară a exilului, cînd ne mai regăsim, noaptea, în fața peretelui alb, glasul tău se apropie ca o nădăjduire-a focului, și iarăși vîntu-acesta ne crestează nervii ca un bîrici.

### OROFERN

Cel care pe această tetradrahmă cu toată fața pare că zimbește, cu fața-i delicată, feminină, e Orofern, fiul lui Ariarat.

Era copil atunci cînd îl goniră din Kappadocia, din palatul părintesc,

și l-au țâmis în Ionia să crească, printre străini să i se piardă urma.

O, ioniene nopți de neuitat, cînd fără teamă de nimic și nimeni, el cunoștea, ca grecii, întreaga voluptate... Cu inima, mereu un asiatic, dar în purtări și vorbe un elen, cu peruzele-mpodobit și îmbrăcat grecește dintre strălucitorii tineri ai Ioniei, era cel mai frumos și cel mai nobil.

Pe urmă-n Kappadocia, sirienii cînd au intrat și l-au înscăunat, s-a repezit ca la o pradă la domnie, să se desfete-n fiecare zi și-ntr-al chip, s-adune, hrăpăreț, argint și aur, și să se bucare și să se umfle-n pene, văzînd lucirea stivurilor comori. Cît despre datoria cîrmuirii, n-avea habar de ce se-ntîmplă-n jur.

Kappadocienii repede l-au izgonit și oploșit în Siria, la curtea lui Demetru, tot într-un chef și-o trîndăveală o ducea. Și totuși într-o zi el se simți tras din dezmăț de gînduri neștiute; își aminti cum că din partea mamei ca și dintr-a bătrînei Stratoniki și el ținea de-a Siriei coroană și-era aproape un Seleucid. Pentru puțină vreme el s-a lăsat de cheful și, neîndeminat și-ameziț, ceva să mai urzască, ceva să mai înjghebe, să pună a-ncercat ceva la cale, dar jalnic a dat greș și-a fost zdrobot.

Sfîrșitul lui poate-a fost scris, dar s-a pierdut; sau poate că istoria nu l-a luat în seamă, și pe bună dreptate, era prea nensemnăt ca să se-nvrednicească-a-i aminti.

Cel care pe această tetradrahmă lăsa dulcele farmec al tineretii sale, din frumusețea lui curată o lumină și amintirea unui copil ionian, e, Orofern, fiul lui Ariarat.

În românește de VICTOR IVANOVICI

### TASOS LIVADITIS

### CRITICA POEZIEI

Ei, poeți care vă plîngeți de insuccese! Dați buzna pe stradă, săriți în autobuze, Urcați-vă-n trenuri. Citiți-vă versurile și priviți Cum zimbutul înflorește pe fața șoferilor și vatmanilor

Ca un alb trandafir, Năvăliți în piețe, În zgomot, în îmbulzeală și-n miros de mîncare. Dacă poeziile voastre-aprînd un zimbet Pe chipul preocupatei încălțate-n sapogi de lemn, Înseamnă că nu v-ați cheltuit de pomana viața: Căci bătrîna aceasta, aducînd c-un bărbat, cu fața ciupită și lată,

Și-a-ngropat trei feciori Și ea nu mai ride de florile mărului. Procurați-vă ca pisicile, unghii; cățărați-vă Pe stîlpii de telegraf, Recitați-vă versurile iară și iară. Înveliți-le-n inimă, ca-ntr-o șapcă mototolită, Saluînd viitorul Cu ele.

În românește de DIM. RACHICI

## OBSESIA CUVÎNTULUI

Expuse în vitrină sau puse în gura sufletului, ilustrate cu cotul sau cu inima, cuvintele sint și vor rămîne mai de parte materii incandescente și pure, alcătuitoare de cosmogonii sufletești, de lumi nevăzute și totuși vii. Cuvintele participă la o metacreație ordonată demiturgic inordonabil, organizînd dincolo de vizibil structura posibilă a invizibilului. Poezia este întemeierea ființei prin CUVÎNT (s.n.) scrie Heidegger și adevărul acestei intuiții este indiscutabil. Nu mai repet truismul că nimeni dintre cei care tau lucrurile în serios nu acordă cuvîntului o valoare estetică în sine. Cuvîntul magic, cuvîntul care exprimă adevărul, cuvîntul cu care poezia construiește ființa poate fi în realitate cel mai prețios și uzat, dar căruia o nouă relație, o asociație spontană, surprinzătoare, o subtilă alchimie verbală îi dă o strălucire care fascinează. Meritul poetului adevărat e că, purtat de această obsesie organică, e liberare cuvîntul, îl deplasează de pe elipsa lui proprie, îl mișcă pe alta, îl micșorează sau îi amplifică puterea de gravitație, îl încarcă cu mister, îl pune să ilumineze un nou univers sufletec. Fiește că nimic nu e gratuit și arbitrar, nimic nu e grație și semnul combinației sterile, a jocului Totul în creație ascultă de impulsurile inimii. Orfeu primul poet al lumii, care avea știința secretă a cuvîntului, e un Paul Valery al mitologiei. Un mare obsedat al cuvîntului a fost și liricul spaniol Luis de Góngora y Argote (1591—1627) și oricîtă cernelă a curs demonstrînd cultismul, poleiala, lustrul poeziei sale — adică avarnețele — ca să nu mai vorbim de gongorismul acestuia, n-a putut fi anulată în schimb metafizica ei particulară, realitatea ei fecundă, intimă și tulburătoare.

Peripatetic în plină furtună, preocupat de oțul său agrest spre a-și dezvolta industria lui de rime (G. Călinescu) Góngora nutrește în realitate ambiția de a ridica limba spaniolă la desăvîrșirea și grandooarea celei latine. Cuprins de un extaz ardent, într-un eseu devenit celebru, Lorca îl situează din acest punct de vedere, oricît ar părea să frapeze spiritele, deasupra lui Cervantes. Secretul digitației sale verbale extraordinare ține de un instinct poetic excepțional. Obsesia cuvîntului era poate forma cea vie și manifestă a talentului său de a organiza structura posibilă a invizibilului într-un limbaj plastic și muzical, transparent și obscur, din materii fluide și dure. Ghitrlande metafizice apasă inima acestor poezii care fremătă adevărate ca un crîng înșorit de lămi: vi bailar una serranas aj son del agua en las piedras / y al son del viento en las ramas. Lui Jean Cassou nu i-a scăpat această constatare exactă: Fièvre et brulante, elle domine les métaphores qu'elle inventees, surenchérît sur le raffinement des formes que, comme autant d'actes de volonte, elle a créés. Metafora lui Góngora e parabolice, nu încifră. Ermetismul acestei poezii este inexistent sau, cum s-a mai spus, pur gramatical. Poetul, arată G. Călinescu, se exprimă A LA CULTO, făcînd mare paradă de mitologie, uzînd hiperbola și condensînd în așa chip tropii, încît fără o analiză răbdătoare nu poți descurca firul narativ. E imposibil să-l înțelegi pe Góngora după o primă lec-



tură, spusese altădată Lorca. Într-adevăr, cuvîntul lui Góngora e un poliedru de oglinzi, o invenție plastică în fond, prin care poetul ne restituie mai ales posibilitatea închipuirii unui alt univers. Metafora gongorică — mai ales cea din primele cicluri ale acestei antologii — ascunde în sclipirile ei, nu de puține ori obscure, lumi necunoscute, releve dimensiuni și fafete ale ființei protice a poetului. Soledad primera și Soledad segunda sint de fapt două parabole, două prețete de construcții poetice în care inima poetului bate metronomic, dar bate visînd, bate cu ultimele reculeasă, cu ultimele pătrunzătoare sau neliniștită.

Poemele sint de fapt contemporanii foarte moderne și aburii mitologic care le învâlie e destul de transparent ca să simți dincolo de el abandonarea în vis a poetului. Poate că autorul lor spune uneori mai mult decît comunică, vîjelia calmă a sonorităților sale înăbușînd sensuri, deplăsiînd unele linii. Organicitatea lor e însă reală. Cuvintele intră în relații care surprînd și astăzi prin naturalețe și spontaneitate: las cenizas del día (cenușile zilei), nocturno día, pabellón de espuma, (pavilion de spumă), errantes arboles (arbori rătăcitori), selvas inconstantes (păduri nestatornice) ecliptico zaffro (cer eclipitic), rabiosa ausencia (turbația ab-

sență), breve esfera del viento. Poetul agită prin cuvînt spații sufletești mai adînci decît s-ar părea și o idiliu compusă cu elementele de aici, tratată oricît de bine cu mijloace exclusiv plastice sau muzicale, ar dovedi caracterul precar al acestora din urmă în raport cu poezia. Exagerarea care bate uneori la ochi, provine la Góngora, din faptul, că poetul așteaptă de la cuvintele efecte de sugestie mai mari decît ar putea ele să transmită în mod obiectiv. De aici o dublă sau triplă repetiție a unor în diferite relații metafizice. Excesivitatea imagistică obscurizează dar nu înghetează emoția. Barocul unor astfel de construcții, gongorismul lor ca atare, rămîne discutabil la o lectură care nu e frantuzată de superstiții. Esențială e unda care străbate aceste emoții, suflul de imaginație, temperatura umănă care le pune în mișcare. Aspectul acesta e vizibil mai ales în sonetele sale unde cuvintele, de cele mai multe ori, sint așezate ca pietrele șlefuite de vânturi unele lângă altele în marginea mării. Vizual vorbind însă: gazo cuello, caballo, labio y frente / antes que lo que fue en tu edad dorada / oro, lilio, clavel, cristal luciente / no solo en plata o violata truncada / se vuelva, mas tu y ello juntamente en tierra en humo, en polvo, en sombra, en nada. Dar sunetul, mai ales cel din ultimul vers, are ritmul înfundat al lopeților de țarină aruncate de gropari shakespearieni pe un sicriu: în pămînt, în fum, în pulbere, în umbră, în nimic. Pentru cine audă această cădere de bulgări, poeta artifice e un non sens

VASILE NICOLESCU



# Literatură pentru tineret

Prezicându-și termenii de discuție, critica ultimilor ani a înălțat o comportament arbitrar, care tindea să împartă literatura în zone diferite, neuniforme decât prin apartenența respectivelor opere, mai mult sau mai puțin, la arta scrisului. Discuții despre romanul industrial, agrar, poezia campestră, marină etc., au avut totuși rolul pozitiv de a releva incompatibilitatea termenilor respectivi, cu fondul problemei, adică unicitatea operii de artă într-un ansamblu cultural determinat.

Tentația criticii de a plasa atenția creatorului într-o direcție fixă, concentrarea posibilităților sale analitice într-un anumit sector al vieții sociale, ne apare din perspectiva firească a evoluției culturii noastre, ca un fapt artificial, menit să îngusteze posibilitățile de expresie ale unui artist aplecat prin structură spre zone și formule proprii de investigare și expresie.

Altminteri, încercările de împărțire de o natură oarecum asemănătoare cu cele enunțate mai sus se mai cunosc în istoria mondială a literaturii, și, fie că ele aparțin criticilor, fie creatorilor, fermitatea cu care au fost făcute nu a fost luată niciodată prea mult în serios, existența lor rezumându-se a fi pină la urmă importantă doar pentru oferirea unui criteriu de sistematizare, considerat pentru moment valabil. O demarcație netă se face și acum între literatura pentru copii, tineret și adulți. Caracterul didactic al primei o situează oarecum în afara discuției noastre, deși transferul spre cititorul adult, datorită factorului calitativ, o poate asimila în literatura „destinată” acestuia din urmă (Creangă și Argehi sunt pentru noi cazurile clasice). În virtutea unor prejudecăți de o natură asemănătoare celor citate mai sus, casele noastre editoriale continuă să ceară autorilor cărții „pentru tineret”. Doriția este, desigur, legitimă, dar, lipsită de precizie și de rigoare, vedem actual critic în această direcție redus la o discuție sterilă, prin ignorarea toamă a acestui mecanism subtil care face o operă de artă accesibilă pentru toate virstele și generațiile cu aceeași plăcere. Se petrece, în virtutea unei comodități de neînțeles, fenomenul de prelucrare (uneori cu mici „modernizări”) și repetare a unor formule standard (cu un aspect de asemenea natură ne-am ocupat în Luceafărul din 18 noiembrie), moștenite din condei în rândul. Ce ne facem însă cu Romeo și Julieta, dulcea poveste care face deliciile spectatorilor și cititorilor adulți, potrivită însă atât de bine cu romantismul și paritatea care a lăsat specific adolescentin? Ce ne facem cu Antigona, sau cu romanul lui H. G. Wells, devorată la toate virstele de toate generațiile? Tineretul citește despotivă cu adulții, singura deosebire între cele două categorii de cititori rezidând în capacitatea diferită de receptare a produsului artistic, datorită culturii, înțelegerii etc. Dar în elementele sale esențiale, în ceea ce are mai semnificativ, spera este aceeași pentru cititorii indiferent de ce virstă. Problema devine dilematică. Ca literatură oferim totuși tinerilor cititori? Îi putem ajuta în selecție, sau aceasta se face în virtutea întâmplării, având în vedere gradul de accesibilitate al lucrărilor abordate? Nu au fost rare cazurile când sub chipul ogândirii realității, al preocupărilor tineretului, lucrări fără semnificație și uneori scrise fără talent erau promovate de recenzenti îngăduitori, ca reprezentative. Nu ne mai amintim de ele și faptul este de altfel firesc, căci concurente de lectură de o mai bună calitate, la care apelăm un tineret instruit și cu gustul format oarecum, selecția făcută în perspectiva timpului a fost necruțătoare. Oprează și în acest domeniu un sistem informatic verbal care permite transmiterea pe cale orală, din cititor în cititor, a opiniilor despre cărțile cele mai bune, impunându-le astfel atenției. Suplimentele această selecție lacunele publicitare ale unor edituri sau deficiențele semnulate de altele ori în presă ale programelor școlare? Alege între Mihail Drumeș și Shakespeare rămâne, deci, o chestiune de educație. Foarte stimulente pentru imaginație sînt desigur povestirile științifico-fantastice, tipărite în anumite colecții, epuizate parcă înainte de apariție. Dar dispariția în tiraje imense a aventurilor mușchetarilor și vicontelui lui Dumas nu este și ea o probă că publicul adolescentin își selecționează cu gust lecturile? De ce să nu preferăm întâmplările povestite de acesta din urmă acelor întâmplări de pe alte planete relate de multe ori fără nerv de autori cărora le lipsește, uneori evident, talentul?

Pe de altă parte mulți dintre autori „cărților pentru tineret”, dintr-o regretabilă eroare, îndoiindu-se poate de capacitățile interlocutorilor lor nevăzuți, le oferă cărți pedante, de un didacticism obositor, transformat într-o călcăieală în toată regula. Ne cad zilnic sub mână lucrări de istorie care se vor romantate, dar sfîrșesc prin a fi zaharisite. Tot ce e palpitant într-un eveniment se dizolvă în povestioare incredibile și fantastice. Spațiul nu ne îngăduie citate, dar din nefericire menționăm că acestea, în lipsa altora care să le suplinească, găsesc frecventatori.

Apărute la hotarul dintre literatură și știință aceste lucrări hibride nu fac parte integrantă nici din una nici din alta. Ce-i oferim deci tineretului, acum când selecția la zi a valorilor este tot mai dificilă datorită cantității impresionante de tipărituri? Optăm pentru frecvența acelor opere valabile pentru toate virstele, sau pentru o literatură a sa, specială?

Prima soluție ne apare ca obligatorie având în vedere necesitatea unei educații estetice corespunzătoare. A doua este de asemenea valabilă în măsura în care operele destinate tineretului, cu subiecte luate din viața acestuia, devin bunuri literare durabile. Cu alte cuvinte o literatură bună consacrată tineretului și destinată acestuia, fără pretenții de exclusivism, trebuie să rămână o prezență în conștiința cititorului cu un nivel de receptare evoluat, nivel pregătit de progresul civilizației contemporane.

GRIGORE ARBORE

# Atracția fascinantă a esențelor

Fără a neglija desigur nici direcția contrară, scriitorii de pe toate meridianele și paralele manifestă un interes aparte, tot mai susținut, pentru deslușirea și valorificarea proceselor fundamentale ce au loc în conștiința umană, pentru defrișarea zonelor mai puțin investigate ale existenței, din unghiuri în stare să favorizeze o mai bună apropiere și o mai justă înțelegere a adevărurilor vitale, o mai substanțială cunoaștere a lor. Funcția cognitivă a artei câștigă, neîndoielnic, în importanță, tendința aproape generală fiind de a configura paralelitate în care să ne descoperim pe noi înșine, cu orizonturile, tainele, gândurile, sentimentele, neliniștile și aspirațiile noastre. Ceea ce presupune, evident, nu simplă „reflecție”, nu simple tentative de străpungere a granițelor necunoscutului, nici simple ori complicate valorificări sau revalorificări ale științului, ci transfigurări, esențializări, atitudinii implicite active, personale, interpretări, selecții, puncte de vedere, dezbateri, problematizări. Frecvența cu care se apelează la simboluri și parabole sau, dimpotrivă (ca o reacție), la deliteraturizare nu sînt decît expresii ale intenției de a organiza materia epică, lirică, dramatică, în raport cu strădania de a dezvălui cit mai pregnant și mai revelatoriu adevăruri fundamentale. Intenția intrinsecă de a conferi faptului estetic semnificația cu caracter gnoseologic și incontestabil.

Nu altceva se petrece și în literatura noastră din ultimii ani, unde saltul în gnoseologie se concretizează prin orientarea aproape generală a scriitorilor spre descifrarea, lămurirea, propunerea ca subiect de meditație a ceea ce, în virtutea lor, reprezintă una din laturile esențiale, elocvente ale existenței. Saltul acesta înțeste desăvârșirea înfratirii, învestigarea feței nevăzute a lumii, definirea indefinibilului, materializarea imaterialului, surprinderea causalului, a mișcărilor tănuite, a fluxurilor primordiale, a inefabilului. E ceea ce caută, în definitiv, Marin Sorescu, în Poeme și Moarte Căsușii, demitizând și demitizând. Vichita Stănescu în 11 Elezii, privind ființa umană față în față cu limitele cunoașterii sale, sau în recentul Rosu vertical, vorbind de patrie ca entitate cu dimensiuni transcendente, Grigore Hogiu, în Sfera gânditoare elogiind imbinarea vizualului cu luciditatea, ca trădătoare superioară a omului, Ion Gheorghe, în Zoonophia, reconsiderând, din perspectivă modernă, unificator, mituri străvechi, cu prelungii iradii contemporane, Mihail Negulescu, în Ceramica regăsită, desferind misterul artei populare pentru a la soare abia vie, Cezar Baltag, în ultimele sale poeme, încercând să neagră la izvoarele intelapciunii strămoșilor. E ceea ce, somând miraculoasele și tulburătoarele ipostaze ale vieții și ale morții, caută să pătrundă Eugen Jebelleanu în zguduțoarea lui Elegie pentru floarea secerată sau Al. Philippide, în Monolog în Babilon, atacând marile teme fastuale ale poeziei. E ceea ce, în fine, ca să dau exemple ilustrând doar producția din acest an, caută și Leonid Dimov, Dumitru M. Ion, Grigore Arbore, Ileana Mălăncioiu, în volumele lor de debut, vrînd să descopere coordonatele impalpabile ale lumii, să supună percepției universuri insolite, de incontestabilă prospejime și noutate, indiferent de formula e neoclasică, romantică sau suprarealistă. Atracția fascinantă a esențelor, specifică și ultimei plachete a lui Vasile Nicolescu (Parabola focului), și versurilor semnate de Aurel Rău (Pe înalte relieuri) ori de Victor Felea (Omul modern) reprezintă, la ora actuală pentru lirica noastră, cultivînd autoscopie, un mod de a fi cu totul grăitor. Relevabil nu e, se înțelege, atît gestul în sine, cît împrejurarea că, de la caz la caz, investigația prin transfigurare sau prin demitizare aduce în atenție alte și alte adevăruri fundamentale, în funcție de temperamentul și structura poetului. Relevabil e, apoi, faptul nu mai puțin important că aproape fiecare simte nevoia de a defini esențele nu în sine, ci în relațiile lor

multiple, complexe, fixîndu-le în raport cu ideea de timp, de spațiu, proiectîndu-le pe ecranul cosmosului ca date eterne și universale, altele totuși neînțese, ca realități fenomenale, sau după istoria și cadrulul material concret. Monolog sau dialog, poemul despre condiția umană, despre natura și esența umană, despre locul omului în univers și a universului în viața umană deschide astăzi, pe urmele lui Argehi, Blaga și Barbu căi dintre cele mai fertile liricii noastre.

Aceeași atracție fascinantă a esențelor se manifestă și în domeniul prozei, unde investigația vizează mai mult ca oricînd domeniile psihologicului, mai exact spus ale eticului și ale contraforțurilor și surselor sale sociale. Situația e relevantă, ca să mă oprim tot la apariții recente, în romane ca Vestibul de Alexandru Ivasiuc, ori volumul al doilea al Moromeilor lui Marin Preda, în culegerile de povestiri Vară buimacă de Fănuș Neagu, Echinocciul nebunilor de A. E. Bakonsky și Frig de D. Tepeșanu ori într-o literatură de tip superior documentar cum e cea conținută în ancheta socială privind destinul unor minori întreprinsă de Mihail Stoian, sau, gîndindu-ne la cărți invitate mai de mult, în romane ca Descuț de Zaharia Stancu, Seta de Titus Popovici, Groapa, Soseaua Nordului și Facerea lumii de Eugen Barbu, Cordovanii de Ion Lăncrăjan, Alexandra și infernul de Laurențiu Fulga, în absența stăpînilor de N. Breban ori povestiri ca acelea semnate de N. Velea și D. R. Popescu. Fierste, unui următor descoperirea esențelor (sociale, politice, filozofice, etice etc) în faptul nud, despozbodit de orice aură metafizică, alții, narînd întâmplări fabuloase, distilează semnificații de dincolo de fizic; unii se arată preocupați de straturile intelectuale ale vieții spirituale, alții preferă să evoare în străfundurile ei afective. Pentru toți, literatura e, sau tînda să fie, un act de cunoaștere și de auto-cunoaștere, expresie a gândurilor, sentimentelor, problemelor, frămîntărilor, ălselor și aspirațiilor omului contemporan de pe meridianul nostru.

Fenomene caracteristice literaturii din ultimii ani (inclusiv dramaturgiei) atracția esențelor dă actualul creator implicații dintre cele mai interesante. Ele ar merita, negreșit, o discuție amplă, multilaterală. Insemnările de față nu vor să fie decît o invitație.

AUREL MARTIN



# HAJDU GYÖZŐ

Criticul Hajdu Gyözö (n. 1929) s-a dedicat încă din anii studenției vocației sale de comentator de literatură, colaborînd cu studii, note, articole polemice în coloanele revistei „Utkunk”. Proaspăt absolvent al Facultății de Filologie, îl găsim printre inițiatorii revistei „Igaz Szó”, la a cărei conducere se află de atunci și pînă astăzi.

Si-a strîns articolele și eseurile apărute în cursul anilor într-un volum, care a văzut nu de mult lumina tiparului și care se intitulază în mod semnificativ „Atelier”. Pe lângă notațiile publicistice scrise cu vervă și pasiune se remarcă din acest volum un eseu despre Tudor Arghezi cu o interesantă parte comparatistă în care autorul desparte corepondente esențiale între publicistica lui Arghezi și cea a lui Ady Endre.

# HAJDU ZOLTÁN

Poet prodigios, autor a șapte volume de versuri, Hajdu Zoltán (n. 1924) este înainte de toate un temperament tumultuos. Comisar unor prefabricate estetice bine cunoscute din anii '50 el a găsit de cele mai multe ori o notă personală, un unghi poetic inedit și specific prin care să aducă la lumină esența lirică a realităților pe care le investigase. Dotat cu un suflet epic, el a încercat în poeme ample să creeze fresca unor momente istorice, încercări în care lipsa economiei construcției este oarecum compensată de fiorul participării. În ultimul său volum Pierre pe marginea drumului, o notă surdă, a durerii, a luptei împotriva bolii, lărgeste gama de tonalități a operei poetului.

Hajdu Zoltán mai este împreună cu Sütő András, autorul piesei Nuntă la castel, pentru care a fost distins cu Premiul de stat.

SZÁSZ JÁNOS

# DAN HÄULICĂ

Născut la Iași, în ziua de 7 februarie 1932, Absolvent al Facultății de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” — Iași și al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu” — București. A debutat în 1953 la „Iașul literar”. Are publicate următoarele volume: „Peintres roumains”, Paris, Publications filmées d'histoire et d'art, vol. I, 1962, vol. II 1965. „Michele Angelo” — culegere de esuri, realizată împreună cu Al. Balaci și G. Opreșcu — București, Ed. Meridiane, 1965.

„Brâncuși” — album, realizat în colaborare cu Dan Er. Grigorescu, pentru fotografiile, etc. — București, Ed. Meridiane, 1967. „Critică și cultură” esuri critice — București, Ed. pentru literatură, 1967. Colaborează la Știința, Contemporanul, Luceafărul, Gazeta literară, Studii de istorie literară și folclor etc. Anul trecut i s-a acordat premiul de critică al Uniiunii artistilor plastici „N. Grigorescu” — București. Este redactor șef al revistei „Secolul XX” și lector la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu”.

Dan Häulică reprezintă astăzi o prezență distinctă în peisajul criticii literare și estetice de la noi. Patosul adevărului, franchețea afirmațiilor, subtilitatea judecăților, eleganța expresiei, orizontul intelectual larg, sînt note ale scrisului său, care îl impun atenției publice. Ele se cer înțeluse din perspectiva unor convingeri estetice particulare, mărturisite și explicate mai ales în primele pagini ale volumului Critică și cultură, recent apărut la Editura pentru literatură. Critica nu poate fi concepută ca o activitate în sine, o activitate izolată. Pentru a-i determina adevăratele sururi, e necesar s-o punem în relație cu alte activități. Pe plan ontic, critica apare ca o totalitate condiționată de alte totalități — arta, filozofia, morală, politica — și integrată unei totalități.

subliniind răspunderea ce o implică și una și cealaltă. Afirmarea, fiind de obicei dificilă, încează mai puțin. Dar tocmai prin ea actul săvîrșit nu se justifică negator, ci critic, căci, după expresia lui Hugo, niciodată „Negatorii nu sînt critici. Uri nu-i inteligență. Insula nu-i discuție”. Dacă într-un anumit sens critica se definește în funcție de specificul culturilor, în alt sens ea se definește și în funcție de specificul artelor. A confunda direcțiile criticii literare cu cele ale criticii muzicale, teatrale sau plastice, cum nu o dată în trecut s-a întâmplat, înseamnă, practic, a reduce eficiența actului critic la zero. În activitatea lui Dan Häulică critica de artă și critica literară se completează cumva reciproc; criticul de artă va distinge valorile specifice ale picturii ori sculpturii printr-un dialog cu cele ale literaturii. Se merge astfel la nuanțe de interpretare foarte fine. „Unde sîrșește legitimul efort de a extinde granițele fiecărei arte și unde începe orgoliul lucrifer care încearcă, jucîndu-se, să prefacă lucrurile, în contrarior lor?” se întrebă criticul în eseu Dialog între arte, conținînd: „Sînt întrebări firești, la care estetica zilelor noastre e solicitată să răspundă, discriminat și suplu. Nu ajunge să spunem că artele vădesc granițe mult mai extensibile decît odinioară. Trebuie să vedem în ce măsură extensia acestor granițe reprezintă un gest a-dinc creator sau o petrecere experimentalistă”.

Chemată să afirme valorile și să infirme impostura de orice fel în cadrul culturilor naționale contemporane, critica trebuie să convingă publicul de justetea gesturilor sale, atîr prin forța argumentelor, a demonstrațiilor, cît și prin forța expresiei; atîr în calitate de știință, cît și de artă. La Dan Häulică poezia face parte din substanța intimă a textului critic — e o componentă a criticii. Tezele susținute de autor exercită o atracție inefabilă ce funcționează dincolo de argumente, dincolo de idei. Nu o vorba numai de acuratețea stilistică, ci de o plasmă poetică din care e fărîrțit esul și care „acționează”, aș zice, a-activ.

Ideea că și critica presupune talent poate fi demonstrată cu ușurință prin cronicle, articolele și studiile lui Dan Häulică.

Ideea că adevăratele critice presupune, pe lângă talent, și o cultură temeinică, și o înaltă conștiință morală și o înțelegere socială a propriilor rosturi, cred că tot prin eseurile sale poate fi demonstrată cel mai fericit.

lități mai mari: cultura. Actul critic va fi, așadar, înainte de orice, un act de cultură. În această calitate, critica niciodată nu se poate sustrage, decît cu riscul de a-și pierde identitatea, exigențele, problemele, sarcinilor specifice culturii din care face parte. Răspunderea criticului se dovedește, astfel, mult mai grea decît își închipuie unii. Prin forța împrejurărilor, el va trebui să afirme și să nege, să aperse și să nimicească. În termeni mai noi, această activitate se traduce prin a crea și cultiva anumite rituri, corespunzătoare sensurilor „culturii date”, și a distruge altele, a „mitiza” și a „demitiza”. Conștiința propriei sale meniri și responsabilități, deplina luciditate devin, din acest punct de vedere, condițiile obligatorii ale oricărei și adevăratei critice autentice în societatea modernă, condiții necesare pentru a evita atît mimetismul, cît și provincialismul, pentru a face distincție între produsele epigonice și creația ca atare. În frumosul eseu Critică și adevăr, Häulică strălucе asupra fiecăreia din cele două atitudini critice fundamentale: negarea și afirmarea.

Chemată să afirme valorile și să infirme impostura de orice fel în cadrul culturilor naționale contemporane, critica trebuie să convingă publicul de justetea gesturilor sale, atîr prin forța argumentelor, a demonstrațiilor, cît și prin forța expresiei; atîr în calitate de știință, cît și de artă. La Dan Häulică poezia face parte din substanța intimă a textului critic — e o componentă a criticii. Tezele susținute de autor exercită o atracție inefabilă ce funcționează dincolo de argumente, dincolo de idei. Nu o vorba numai de acuratețea stilistică, ci de o plasmă poetică din care e fărîrțit esul și care „acționează”, aș zice, a-activ.

Ideea că și critica presupune talent poate fi demonstrată cu ușurință prin cronicle, articolele și studiile lui Dan Häulică.

Ideea că adevăratele critice presupune, pe lângă talent, și o cultură temeinică, și o înaltă conștiință morală și o înțelegere socială a propriilor rosturi, cred că tot prin eseurile sale poate fi demonstrată cel mai fericit.

GHEORGHE ACHIȚEI



Există mult talent. Mare îndemnare de a face imagini. Tendințe. Diversificare. Unii poeți se declară neorealști, realiști, neoromantici, neoclasiști, neosimboliști, suprarealiști etc. Scolii sau dogme care grupează. În perimetrul lor talentul poate face exerciții la trapezul cuvintelor. Cine nu știe că nașterea unui poet reprezintă un eveniment sărbătorit întotdeauna în cronologia istoriei literare? Se scriu multe versuri. Și se publică. Inseamnă că interesul pentru viața spirituală crește. Nu este sufocat de industrialismul modern. Se înnoadă cuvintele în tot felul de figuri geometrice sau anigometrice. Se experimentează. Se caută. Foarte bine. Naturii îi e groază de vechituri. Bătrînețea vremelnică, sau fie și la timpul ei, înfioară, este ucigătoare. Și cum talentul are astăzi condiții (slavă domnului!) de ieșit în lume și repede, crește falanga celor care au toate drepturile (foarte bine!) să așeze și ei cuvintele mai poetizant sau mai șocant. Ieșirea din anonimul chiar meteorică (fericiți cei ce nu-și dau seama!) este tentantă. Și există o inflație de „poezie”. Inflație de „nume”. Fiindcă, de ce să nu spunem, există o linie de plutire poetică, în care toți „poeții” au loc. Valuta se vinde la kilogram? Situație excepțională pentru Poetul care reprezintă o țară, o epocă, o viață însăși. Fierberea, ieșirea pe arena poeziei, este necesară unei culturi. Numai la înalte temperaturi apa seacă. Și Poetul, ca vaporii, tot mai spre nevăzut se înalță. Inflația e necesară. Fenomen fericit cînd aurul, metal sau uman își găsește adevărate prețuire, devine etalon unic. Fiindcă Poetul este unicat.

Legea selecției naturale funcționează în artă mai ferm decît în biologie, cînd devitalizării pot fi ajutați. Medici moderni care să ajute însă lipsa de gîndire creatoare, de inteligență poetică, nu există. Poetul, metal prețios, se separă singur de minereu. Mai devreme sau mai tîrziu. Rostogolirea lui durează în masa amorfă creează experiența, factor implicat și absorbit de spontaneitatea ideii, viziunii, revelației care au în planul existenței sferă mult mai largă decît experiența. Este acea plus cunoaștere a Poetului născută din forța acumulativă individuală și moștenită avere obștească, transcendență spirituală care-i fixează personalitatea dînd adîncime, halou de rezonanță cuvintului rostit în aer muzical, recreator de atitudini sufletesti. Fiindcă viziunea poetului îi angajează toată reacția spirituală față de existență, de istorie, de societate. Ea posedă implicațiile unui sens. Trezînd prin actul creației, poetul nu poate fi decît un novator și tragic și modern totdeauna. El reprezintă viața intelectuală care-și întrece necontenit rolul, depășîndu-se în cele din urmă pe sine însuși. Acumularea de gînduri, de întrebări, de reacții, de antinomii sociale și sufletesti îl scot permanent din liniștea plină de siguranță. Îl silesc la trădarea propriei pulberi. La ridicarea cuvintului chiar împotriva lui. Dăruirea sa e totală sau îl aruncă în comoda plutire ușoară la o palmă de pămînt. Or, Poetul se ridică din orizontul pur biologic, pe răscrucea interferențelor epocii între vis, realitate, forță de cuget, profetie. Nu pot fi ocolite nici antinomile istoriei, nici cele ale existenței. Ceva din adîncimea viziunii mitice. Ceva din precizia gîndului științific. Și golul juxtapus s-a interolat între cuvinte. Și criptica lumii interioare. Formează un tot. Un exemplar unic. O personalitate.

Pentru cine cunoaște cît de cît poezia lumii — modernă întotdeauna, pecetluită de noutatea epocii întotdeauna — nu poate face confuzii între zgomot și poezie, impostură și creație, și nu poate nega existența unei poezii moderne, actuală, în țara noastră. Avem poeți. Astăzi. Acum. În România. Poeți care ne pot face cinste în lume. Chiar în versurile așunate în volum în decursul unui an, chiar între versurile publicate în reviste pe care uneori poți să le seanezi cu un singur nume, „mimă devitalizată”, apare din cînd în cînd Poezia, semnată de Poetul care nu poate fi confundat cu altul. Acesta este lucrul esențial. Și neprețuit este nu știe că Poezia a fost scrisă chiar în ziua aceasta, chiar lîngă tine uneori. Că Poetul de 60 de ani, de 40 sau de 20 de ani există în țara ta. E o mîndrie. Avem aceste voci de Poet peste care nu se poate trece. Actuala abundență și efervescență a actului poetic realizează linia plutoare de care vorbeam mai sus, nu face decît să reliefeze Poetul. Să-l stimuleze. Imitațiile se autoelimină. Invidia mărunță sau negarea altor valori nu intră decît în tristul cerc al lipsei de cultură. Individualitatea creatoare se lovește numai de propriile granițe pe care le depășește continuu. Fiindcă talentul se poate rezuma și la „frumuseți” trecktoare, personalitatea Poetului înfăptuiește însă. Deschide sensul adevărului, al binelui, al frumosului.

VIOLETA ZAMFIRESCU







## SOLIDARITATEA ARTISTULUI

**D**acă a devenit lîmpede pentru toată lumea faptul că ideologia, prin sine și de la sine, nu poate da naștere operei de artă, tot atât de lîmpede e și constatarea subliniată de esteticianul marxist Galvano Della Volpe: „Cu cit ideologia e mai articulată și mai complexă, cu atât mai mult avem o bună jumătate din condițiile de reușită ale unei opere, fie ea și artistică”. Cealaltă jumătate e rezervată „organicității” semantică a expresiei, obținută în limbajul scriitorului, pictorului, regizorului de cinema, într-un cuvînt, al artistului. Asta înseamnă că adevărul, dialectic superior, al unor idei nu e suficient pentru crearea operelor de artă. În schimb e necesar în determinarea calității și clarității acestora. Intelectualii, și implicit artiștii, n-au constituit niciodată o clasă independentă, ci fiecare grup social și-a avut și își are o pătură proprie de intelectuali sau tînde să și-o formeze. Pe de altă parte, intelectuali (sau artiștii) clasei înaintate din punct de vedere istoric (sau al realității) creează un sistem de solidaritate între ei și bineînțeles în raport cu clasa sau cu societatea în care s-au format. Observația îi aparține lui Gramsci și tot el adăugă: „Faptul acesta se verifică spontan în perioadele istorice în care grupul social dat e realmente progresist, adică face să înainteze realmente întreaga societate, satisfăcînd nu numai exigențele sale existențiale, ci lărgindu-și mereu propriile cadre pentru continua stăpînire de noi sfere de activitate economico-productivă”.

E tocmai situația societății noastre unde clasa muncitoare prin Partidul Comunist Român a înlesnit cîmîntarea unui „sistem de solidaritate” între intelectuali (artiști) și acțiunile, practice și teoretice, de călăuzire pe calea progresului a întregii societăți, mai exact, pe calea edificării socialismului.

În acest proces amplu și neîntrerupt, Conferința Națională a Partidului Comunist Român reprezintă un moment important. Problemele dezbătute sînt fundamentale, privind însăși structura economică, primară, a țării noastre, ca și așezarea ei teritorial-administrativă, bogată în consecințe luminoase. Întru totul solidari cu inițiativa și cu faptele Partidului, artiștii noștri sînt printre cei mai sensibili înregistrați ai fenomenelor de înnoire. Fiindcă au încetat demult să fie niste singuratice și nu se „abstrag” ca „subiecte creatoare”, nu se retrag într-o tragică sau grotescă izolare față de realitatea umană vie și concretă, după cum nu se situează în afara oricărei tradiții obiective — cum spunea filozoful cultural Antonio Banfi —, în afara funcției lor creatoare, refuzînd să se scufunde în contingenta „unui arbitriu subiectiv sau, în cel mai bun caz, a unei genialități satisfăcute doar de sine însăși”.

Conferința Națională a Partidului exercită o dublă înțirire asupra artistului — una de ordin ideologic, cealaltă de ordin practic — oferind un admirabil model de analiză a nexusului teorie-practică. Alături de alti intelectuali, cineasții noștri pot găsi aici motive de meditație, precum și numeroase impulsuri de activitate concretă în domeniul lor de artă. Scenariștilor și regizorilor, în special, li se deschid noi și inedite perspective de intervenție nemijlocită în actualitate. Perfecționarea concepției de conducere și funcționare a unei uzine, de pildă, modernizarea unor sate, transformarea lor în așezări omenești de pe chipul cărora se vor șterge progresiv diferențele dintre ceea ce numeam rural și urban (vechi ideal al omeniilor), — iată doar două subiecte deosebit de generoase, ce pot fi urmărite de cineștii în acțiune, în procesul genetic al fenomenelor. Cum se reflectă această problematică în conștiința individuală și în cea colectivă, urmărind — cum declara regizorul Jan Svoboda — itinerarul eluardian de la orizontul omului, la orizontul tuturora? O întrebare ce-si ascundă și rezolvările cinematografice.

Prin lucrările Conferinței Naționale, artistul, cineastul, e încă o dată pus în contact cu problemele centrale ale actualității, ale lumii românești de azi. În sensul acesta, se poate spune că pe măsură ce artiștii, intelectuali în general, reprezintă tot mai mult ajutoare de nădejde ale Partidului în opera de înălțare spirituală și materială a națiunii socialiste, Partidul — interpretînd însăși comandamentele vieții — oferă artistului sugestia unor nenumărate punți de legătură cu istoria vie, palpitanță, scrisă sub ochii noștri cu pasiune și cu spirită autoconștiință de întregul popor român. O istorie care constituie substanța primă a oricărei opere de artă, demnă de acest nume.

FLORIAN POTRA

## SĂPTĂMÎNA

9 — 16 decembrie

Colaboratorii noștri vă recomandă:

### CARTEA :

Réné Wellek: „Teoria literaturii”, traducere de celebra lucrări, cu o prefață de Sorin Alexandrescu, în E.L.U.

### FILM :

„Martin soldat”, producție franceză, cu Robert Hirsch; regia Michel Deville.

### TEATRU :

FESTIVALUL NAȚIONAL AL TEATRELOR DRAMATICE.



## GRAVURĂ JAPONEZĂ

**E**steticist, sau simplu emoționat, păstrăm în contactul cu oricare din manifestările Japoniei o mare nesigurantă. Este aceea a interpretării. Chiar dacă un peisaj să spunem ne satisface estetic pe deplin, simțim, știm că mai departe de frumusețea lui pur formală se ascund bogății de sensuri, relații simbolice înfîșurate care ne scapă. Scriul însuși — desen, poezie, calligrafie, muzică, dans — fascinează; îl aproximăm, încercăm să-l domesticim în lumea noastră de afecte europene, dar orice descriere nu-l epuizează facultățile sugestive.

Istoricul, peste tot, forma (în stilul de viață ce și în arta japoneză) ne produce bucurii estetice și suficient; și totuși înțelegerea a ceea ce numim în mod curent conștient ne lipsește, o simțim necesară — ca pe un cifru ce ar îmbogăți înfîșurarea, ce ne-ar îmbogăți.

Mica gravură japoneză (opera doamnei Shigemitsu) amănunțită în central sădii ce adăpostește expoziția de gravură, înseamnă mai mult decît compunerea într-o compoziție de un bun gust desăvîrșit, a unor elemente naturale din cele mai variate, ea indică, include filozofia spațiului și timpului înfîșurată și totuși același, prin alăturarea artistică de plante aparținînd unor regiuni geografice și anotimpuri diferite.

Cele două exemple de artă a gravurii florilor — tradiționala ikebana — superă poezia tăioasă a înșirării: unul negru, curb, suspendat pe panoul tapetat cu fîșă surie, floarea ce află din el, unică, într-o ghirlandă de frunze căzînde, mi s-a părut: traducerea cea mai fidelă, deși etic de sublimă a sentimentelor ce le trece pe noi această artă împerețită, dar nu rigidă, severă și totuși însoțită.

Gravura în lemn colorată, dezvoltată în Japonia încă de la începutul secolului al 18-lea, adoptată prietene alți artiști de renume mondial de Utamaro, Hiroshige, Hokusai (a căror influență bine-cunoscută asupra picturii europene, în special asupra impresionistilor s-a produs din momentul redeschiderii în 1854 a pieței japoneze închise de secole) este reprezentată în actuala expoziție de un grup micșorat de artiști. Lucrările lor păstrează în continuare acea indubitabilă poezie meditativă a gravurilor tradiționale; în plus, exponate de artă modernă, beneficiind de o serie întreagă de descoperiri în domeniul tehnicii propriu-zise, osmotice pătrunderi ale curentelor moderne se fac simțite. A încerca stabilirea, definirea elementelor prin care aceste lucrări participă la arta națională japoneză, și a celorlora prin care ele se realizează limbajului universalizat al artei moderne este aproape imposibil.

Totuși „Noaptea elbastră” a lui Tajima Hiroyuki, „Alb pe un perete” a lui Yosida Masaji, gravurile în aramă ale tinerei Shirai Akiko („Lumina lunii” și „Se face ziua”), litografiile „Source” și „Nezus” ale lui Shinoda Toko, sau cele „Două cirese” — gravură în aramă semnată Hamaguchi Yozo, pentru a nu da decît cîteva exemple, deși fac să răsară în minte nume ca Ernst, Klee, Soulages, Tobey etc. păstrează în punerea în pagină, în relația muzicală între albul hirtiei și desenul propriu-zis, în distribuția accentelor, o poezie sobră tipic japoneză.

Cîteva cuvinte acum despre expoziții. În majoritate tineri, între 30 și 40 de ani, nu toți sînt absolvenți ai Academiei de Belle Arte, o bună parte studînd în școli normale sau în colegii de meserii industriale ce cuprind, așa cum se știe, cursuri importante de industrial design (din acest punct de vedere, frumusețea lucrărilor expuse de acești din urmă absolvenți fiind pentru noi, — care ne punem de atîta timp problema înființării unor astfel de institute — o garanție de valoare).

Diversitatea tehnicilor și stăpînirea lor desăvîrșită, varietatea stilurilor, viziunilor personale, fac din această expoziție de gravură japoneză un moment important în cunoașterea, de către publicul românesc, a artei deosebit de valoroase a acestei țări.

CRISTINA ANASTASIU



## NOBILA COMPETIȚIE

O strălucită tradiție teatrală dimensionează în timp spațiul culturii românești, adăugîndu-i, alături de comorie, nu o dată universal prețuite, ale literaturii, muzicii și plasticii, virtuțile slujitorilor Thaliei.

Bogat în talente, și în toate domeniile care alcătuiesc spiritualitatea unei națiuni, poporul nostru se mîndrește, cu o ilustră galerie de oameni de teatru din rîndul cărora s-au distins atîta vizonari și creatori.

Făcîndu-și praprie, purtată din generație în generație, și sporită mereu în puterea de iradiere artistică și patriotică, a fost menită să strălucească mai mult ca niciodată în anii atît de fertili ai Republicii.

Iată, cea de-a o sută aniversare de la prima reprezentare teatrală în limba română, însuflețită de spiritul rinascentist al lui Gheorghe Asachi, coincide fericit cu un competitiv Festival Național al Teatrelor Dramatice în aceeași vreme festiv bilanț al celor douăzeci de ani glorioși pe care-i sărbătorește Republica.

Spectacolele cu piese românești, consacrate de un public din ce în ce mai exigent în setea lui de cultură, își vor disputa, începînd de luni, în Capitală, recunoștele merite, oferindu-ne prilejul să asistăm la afirmarea stadiului înalt atins de mișcarea noastră scenică.

O selecție riguroasă, a cărei obiectivitate a fost dublată de pasiunea relevării valorilor, a premers Festivalul pentru a-i spori acestuia prestigiul și a crea competiției cadrul de înaltă. Vom putea să reflectăm astfel, pe deplin temei, asupra progresului teatrului românesc în totalitatea lui la această oră, și nu ne îndoiim că spectacolele ce ne vor fi înfățișate vor putea să conducă la concluzii rodnice pentru viitor.

Se va putea medita, de asemenea, cu justificare argumente, cu privire la problemele artei noastre dramaturgice, la locul ei de azi, la problemele pe care le ridică, și pentru noi, procesul actual de creație dramaturgic.

În ultimii ani au fost scrise, și s-au impus atenției publice, opere dramatice interesante prin capacitatea de a se face comentariu elevat, concludiv, al realității românești socialiste. În Festival, revăzute, piese de Hora Lovinescu, Aurel Baranga, Al Voitin, Valeriu Anania, Sergiu Fărcășan, Dorel Dorian, Alecu Popovici etc. vor convinge încă o dată că și în domeniul scrisului dramaturgic progresele se dovedesc sensibile.

Înepuizabil tezaur pentru creatorul de artă, realitatea lumii românești socialiste a oferit dramaturgiei un vast orizont de investigație, o nesecată bogăție de evenimente, izvorînd din clocoț transformărilor revoluționare care au cuprins întreaga țară, a fertilizat fantezia, dărîndu-i atîtea prilejuri să se afirme superior în spațiul artei.

Reîntîlnite în cadrul Festivalului, piesele reprezentative, ca și spectacolele, vor permite astfel spiritului critic și creatorilor înșiși o confruntare teoretică la care colocoșii oamenilor de teatru, promurate după fiecare zi de viziunare, se speră să-și aducă contribuție salutară.

Nu mai puțin pasionante se anunță sugestiile ce vor fi propuse de viziunarea, hors-concours, în matinee, a unor spectacole experimentale cu piese ale debutanților.

Si trebuie spus, cu bucurie, că în ultima vreme, mișcarea noastră dramaturgică cunoaște infuzia de tinerețe și originalitate a unor condeie de certă vocație, ce se cer sprijinite cu aceeași pasiune cu care ele se dăruiesc teatrului. În paginile revistelor au și apărut cîteva din lucrările tinerilor dramaturgi, pe scenele unor teatre, în studiourile lor experimentale, dar și prins viață metaforele noului univers dramaturgic. Numele unor Leonida Teodorescu, Iosif Naghiu, Marin Sorescu, D. Neagu Basarab au și început să fie cunoscute, dacă nu celui mai larg public, în orice caz cercurilor teatrale care le-au primit cu sollicitudine.

O glîndire originală, îndrăzneță, dar nu mai puțin matură, o fantezie prodigioasă și surprinzătoare în noutatea ei, o frumoasă cultură de specialitate își pun cu prisosință pecetea pe lucrările acestor tineri, pentru a ne înșușa încrederea că scrișul lor reprezintă mai mult decît o vagă speranță.

Receptivi la înnoirile prin care trece azi actul creației dramatice, dar nu simpli mimi, preocupată să surprindă imperatiile vremii, modul de a gîndi al omului contemporan, înclinația lui spre sintetizare și esențializare, dar afirmîndu-și cu autenticitate propria personalitate, tinerii dramaturgi amînții, și alții, ne propun imaginea timpului modern, înveșmîntată adesea în metafora simbolice, capabile să invite la reflecție, dovîndu-ne structura angajată, militantă a scrișului lor.

Prezența lor în Festival (și mai tîrziu în spectacolele stagionii) se impune ca fiind de bun augur și ilustrează încă o dată climatul de efervescență creatoare, definitoriu azi, în România socialistă, pentru întreaga cultură.

Ce poate fi, deci, mai nobil și mai reconfortant spiritual decît, subliniînd cu satisfacție nivelul superior pe care l-a cucerit arta noastră teatrală în contextul contemporan, să saluți evidența primilor pași făcuți de cele mai tinere speranțe ale dramaturgiei?

Nobila competiție pe care o constituie Festivalul Național al Teatrelor Dramatice e, astfel, și pentru acest argument, un moment de cultură semnificativ.

8

pagini  
1 leu

### COMITETUL DE REDACȚIE

GHEORGHE ACHITEI (redactor-șef adjuncți)  
ION DODU BALAN (redactor-șef adjuncți)  
GICA IUTEȘ; AUREL MARTIN MIHAI  
NEGULESCU; DINU SĂRARU (secretar general  
de redacție); VIOLETA ZĂMFIRESCU

Prezentarea grafică STEFANA HARBUR